

Tisdagen den 5 juni

Kl. 19.30

---

*Läroplan för
grundskolan*

Förhandlingarna leddes till en början av andre vice talmannen.

§ 1 Läroplan för grundskolan (forts.)

Fortsattes överläggningen om utbildningsutskottets betänkande 1978/79:45.

STIG ALEMYR (s):

Herr talman! Jag kommer i det här inlägget inte att beröra de reservationer i utskottsbetänkandet bakom vilka jag står som första namn. De är redan behandlade. Jag kommer inte heller att ta upp utskottets betänkande i övrigt annat än på ett par punkter där jag, efter att ha lyssnat på debatten, tänker säga några ord.

I ett av sina inlägg sade Claes Elmstedt att det är skönt att alla nu är överens om att det finns problem i skolan men att det är synd att socialdemokraterna upptäckte det först vid regeringsskiftet 1976. Claes Elmstedt och jag har diskuterat den här frågan vid ett tidigare tillfälle, och jag tvingas upprepa vad jag då sade.

När socialdemokraterna tillsammans med alla de övriga i statsutskottets andra avdelning 1970 begärde en utredning om arbetsförhållandena i skolan, så var det ett tecken på att vi lika väl som de borgerliga var medvetna om att skolan hade stora problem att brottas med. Redan vid den tidpunkten var vi alltså medvetna om det allvarliga i situationen, och därför begärde vi tillsammans med de borgerliga kollegerna det utredningsarbete som så småningom har rullat fram och lett till det beslut vi kommer att fatta i dag. Reformarbetet har således påbörjats och fortgår. Det kommer säkert att ta många år innan det är avslutat. Men det kommer aldrig att bli så att skolan får lugn och blir fredad från reformer, därför att skolan måste ständigt förändras i takt med de övriga snabba förändringarna i samhället.

Att problemen blev som störst vid 1970-talets början hängde samman med en utveckling som förekom i hela Europa. Det var den ökade migrationen, både inom länderna bland den egna befolkningen och genom de stora invandrargrupperna som kom till Väst- och Nordeuropas industriländer.

Det är självklart att det har fört med sig brytningar, samarbets- och samlevnadssvårigheter. Det vore fel att förneka det. Givetvis har det i varje land där befolkningen så snabbt har blandats med andra folkgrupper, andra traditioner, andra seder och andra kulturmönster, uppstått svårigheter att anpassa grupperna till varandra. Självfallet har industrisamhällets problem på det sättet också vuxit in i skolan. Att sålunda förneka att det finns stora

problem i skolan är oriktigt. Men det är också väsentligt – några talare har understrukit det i dag – att inte överdriva. I dagens skola arbetar det nämligen så oerhört många entusiastiska människor som har nått förvånansvärt goda resultat. Därför anser jag att helhetsomdömet om dagens svenska skola bör vara positivt, samtidigt som vi skall erkänna att många problem är olösta och att det behövs stora resurser för att lösa dem.

Under arbetet med läroplansförslaget i utbildningsutskottet och i andra sammanhang har jag, herr talman, egentligen varit föga intresserad av om det eller det ämnet skall ha en timme mer eller mindre. Det är tekniska detaljer som i och för sig är av betydelse, men jag har haft väldigt svårt att "tända" på dem. För mig är två andra ting helt avgörande. Det gäller för det första hur mycket vi har råd att ge till skolan för att få den personal, den utrustning och de lokaler som behövs. För det andra gäller det hela skolans sätt att arbeta. Och det är arbetssättet som är det väsentligaste inslaget i det läroplansförslag som vi nu behandlar liksom det var det i SÖ:s förslag till läroplan.

På de flesta punkter ansluter sig utskottet till förslaget om nytt arbetssätt. Det arbetssättet innebär att vi skall göra all undervisning mer verklighetsnära, att skolan skall fungera så att eleverna känner igen den verklighet de lever i. Det gäller vidare att öppna skolan för samhället och öppna samhället för skolan, att arbeta så att varje elev känner att hon eller han av skolan får ut mesta möjliga utifrån de egna, personliga förutsättningarna.

Om vi lyckas genomföra det och de övriga i SIA-reformen ingående delarna, så är jag övertygad om att vi kommer att få en bättre skola – aldrig problemfri, det är omöjligt, men en väsentligt bättre skola än i dag.

Jag lyssnade med stort intresse till Britt Mogårds anförande, som jag praktiskt taget utan reservation kan ansluta mig till. Jag är bara överraskad över att Britt Mogård har gått till väga så annorlunda i andra sammanhang, då hon har talat om skolan.

Under den socialdemokratiska regeringen dundrade Britt Mogård och andra moderater alldeles fantastiskt och talade om hur dålig skolan var. Så kom de till kanslihuset, och låt mig säga att de två åren med en moderat skolminister var de mest intetsägande och tafatta i utbildningsdepartementets moderna historia på skolsidan. Det hände praktiskt taget ingenting.

Ja, normgruppen tillsattes, och jag tycker att det var en bra arbetsinsats, men det var det enda.

Sedan slutade Britt Mogård i regeringen och därefter har hon varit ute och dundrat igen och talat om hur dålig skolan är. Därför var anförandet i dag välgörande modest och jag beklagar att Britt Mogård icke en enda gång har satt sin fot i utbildningsutskottet. Det hade ju varit möjligt för henne, när hon nu är medlem av utskottet sedan hon lämnade regeringen, att i denna milda och modesta ton påverka utskottets betänkande. Men det avstod Britt Mogård från.

Detsamma gäller Inga Lantz, som har ställt frågor till utskottet: Vad har utskottet tänkt med det och det? Det var helt onödiga frågor, därför att Inga Lantz är suppleant i utbildningsutskottet, har rätt att vara med och delta i diskussionerna och ställa frågor och få svar. Men hon har heller inte velat vara

---

*Läroplan för
grundskolan*

med vid behandlingen av grundskolans läroplan.

Dessa båda ledamöter har avstått från att i utbildningsutskottet medverka till utformningen av den nya skolan.

Herr talman! Jag nämnde förut att ett av skälen till brytningarna och svårigheter att åstadkomma en harmonisk skola för alla har varit de befolkningsomflyttningar som vi har haft i Västeuropas och Nordeuropas industriländer. Därför är det angeläget att understryka, som också har sagts tidigare i debatten av bl. a. Karin Söder, att det är oerhört viktigt att vi försöker skaffa flera och bättre resurser för att ge de speciellt utsatta grupperna, våra invandrare, tillgång till undervisning.

Jag tänker då framför allt på hemspråksundervisningen. Sverige är det land av alla i världen som har kommit längst när det gäller att ge hemspråksundervisning – det skall noteras samtidigt som vi säger att det är ändå rätt mycket som fattas.

Den svenska allmänheten har ingen aning om att varje dag som skolan pågår undervisas det i 55 olika språk i den svenska grundskolan, däribland de för svensk kultur mest främmande språk – två kinesiska dialekter, osv. Det är en stor insats som vi har försökt göra, men vi måste göra ändå mera. Det vilar på våra axlar ett ansvar att hjälpa unga invandrare till en anpassning i det svenska samhället som gör att de sedan som yrkesverksamma medborgare kan känna att de lever lyckligt i detta land, som blir deras nya fosterland.

Jag skulle vilja säga ett par ord också om en fråga som Sven Johansson tog upp i sitt inlägg. Jag avser inte att polemisera med Sven Johansson, för jag har full respekt för hans personliga inställning till livsåskådningsfrågorna, men han sade någonting som också statsrådet Rodhe berörde, och det är min avsikt att från våra utgångspunkter ansluta mig till vad statsrådet sade.

Sven Johansson berättade om en elev som hade frågat: När skall ni politiker tala om för oss vad som egentligen är meningen med livet?

Det får i vårt samhälle aldrig bli så att vi någon sen majnatt i riksdagen skall votera om vad som är meningen med livet! Livsåskådningsfrågorna måste människorna lösa för sig själva, men det skall vara skolans uppgift att ge dem handledning i sökandet efter det de sedan upplever som sanning.

Vi skall hjälpa dem, ge dem mod och styrka att söka det de sedan upplever som livets mening. Men det får inte vara skolans eller politikernas uppgift att trycka på människorna någon åsikt i det sammanhanget.

Herr talman! Jag har talat om resurser och sagt att det är viktigt att vi också kan tillföra skolan de resurser som behövs. Jag vill gärna även för min del uttala en stor besvikelse över att det inte har varit möjligt i utbildningsutskottet att ge en resursökning redan det kommande läsåret. Det är värdefullt att folkpartiregeringen därefter startar en ökad resurstilldelning till skolan, men de 95 miljoner som vi föreslår redan för nästa höst skulle betyda ungefär 1 000 människor till anställda i skolan, vuxna människor som kunde komma in redan nu och i ett besvärligt och krisartat läge ta itu med problemen snabbare än folkpartiregeringen och utskottsmajoriteten har velat vara med om. Jag undrar om det inte ändå skulle kunna vara möjligt att några av riksdagens borgerliga ledamöter kunde vara beredda att sluta upp med

socialdemokraterna på den här punkten och se till, att vi startar den här resursökningen tidigare än regeringen föreslår.

Till sist: Med talmannens tillåtelse vill jag vända mig utan polemiska inslag till en av kammarens värderade ledamöter. Under 15 år har Ove Nordstrandh deltagit i praktiskt taget alla utbildningsdebatter i riksdagen. Under 11 år har jag som ordförande i det utskott som har handlagt frågorna haft att debattera med honom. Vi har väldigt ofta haft mycket olika meningar. Jag har många gånger tyckt att Ove Nordstrandhs åsikter har varit helt stolliga, och han har kvitterat med samma artighet riktad mot mig. Men när Ove Nordstrandh drar sig tillbaka från riksdagsarbetet och inte längre kommer att delta i den utbildningspolitiska debatten här tycker jag att vi förlorar många värdefulla inlägg och en värdefull medarbetare. Jag ber, herr talman, att få sluta detta anförande med att tacka Ove Nordstrandh för god debatt.

CLAES ELMSTEDT (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill börja mitt korta inlägg med att instämma i de ord som utskottets ordförande riktade till herr Nordstrandh alldeles nyss.

Stig Alemyrs beskrivning av SIA:s tillkomst 1970 är helt korrekt. Huruvida det året skall anses vara tidpunkten för – om jag får använda uttrycket – omvändelsen lämnar jag därhän. Jag tycker emellertid att under tiden därefter – jag kan erinra om motionsyrkanden från vårt håll här i riksdagen 1972, 1974 och på våren 1976; jag har åberopat dem tidigare – var intresset från den dåvarande regeringens sida inte så där väldigt engagerat, medan däremot sedermera ett sådant engagemang har inträtt.

Det är riktigt som Stig Alemyr säger, att vi har diskuterat det här en gång förut, och för min del är i och med den här diskussionen frågan om när tidpunkten inföll utagerad. Huvudsaken är att vi är överens, och det är vi; det har både Lena Hjelm-Wallén förut i dag och Stig Alemyr vitsordat.

Stig Alemyr säger att förra skolministern Britt Mogård så fort hon lämnade departementet började ge en annan attityd till känna i den allmänna debatten. Det är kanske ungefär på samma sätt jag har upplevt tidigare skolministrar. Så fort de har blivit befriade från detta kanske i och för sig tunga ämbete har tongångarna skärpts betydligt. Måhända är det en åkomma som vidlåder f. d. skolministrar.

Det viktiga är nu att vi är överens om tagen. Jag tror liksom utskottets ordförande att vi framöver kommer att få räkna med ständiga påminnelser om de bristfälligheter som finns också med detta läroplansförslag. Ingenting är ju fullkomligt. Men som jag anförde tidigare i eftermiddag: Det viktiga är att vi alla, fria från alla prestigehänsyn, är beredda att nogsamt pröva de förslag som kommer fram och se om vi kan göra saker och ting bättre.

BRITT MOGÅRD (m) kort genmäle:

Herr talman! Stig Alemyr sade att han tyckte att jag var ute och dundrade innan jag blev skolminister och att jag nu är ute och dundrar igen. Av en händelse läste jag just nu TCO:s skrift TCO och ungdomsutbildningen. Där förekommer det på s. 32 ett fruktansvärt dunder. Det talas om oro, skolk och

förstörelse, om att skolans kvantitativa utveckling inte motsvaras av en kvalitativ, att många lärare inte trivs med sitt arbete, osv. – Dunderandet är tydligen ganska utspritt.

Den socialdemokratiska taktiken i skoldebatten detta valår är klar sedan länge. En huvudpunkt är att påstå att jag som skolminister inte gjorde någonting alls. Intetsägande och tafatt, var Stig Alemyrs betyg. Jag känner mig självfallet kränkt av det – det tror jag inte Stig Alemyr bryr sig om – men det är dessuöfom lögn. I vår partimotion har vi på åtskilliga sidor redovisat vad som utträttades under trepartiregeringens tid.

Vad socialdemokraterna borde tala om är vad trepartiregeringen gjorde för fel och vad som i stället skulle ha gjorts. Det är sådant politisk debatt skall handla om, Stig Alemyr.

Apropå min närvaro i utskottet: Vi har ännu inte fört upp den interna arbetsfördelningen inom olika partier till debatt här i kammaren. Jag skulle nog vilja avråda från att vi introducerar det debattämnet här. Annars skulle jag naturligtvis kunna säga att jag tycker att det är litet förvånande att utbildningsutskottets ordförande majestätiskt inträder mot slutet av debatten, men det har jag alltså inte tyckt och inte heller sagt.

Mera pengar är socialdemokraternas oföränderliga recept mot skolans problem. Det receptet har de många gånger utfärdat, och ändå ökar problemen ständigt. Men, Stig Alemyr, vi kan inte längre försöka köpa oss fria från problemen. Det är dags att ta ett djupare ansvar, och det var vad mitt anförande handlade om. Mitt anförande var inte modest, Stig Alemyr, långt därifrån. Jag tycker att Stig Alemyr bör läsa på det anförandet, för det ställer krav också på honom.

SVEN JOHANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Låt mig bara säga till Stig Alemyr att människan föds hit utan livsåskådning, utan kunskap hur hon skall leva sitt liv. Hon behöver inte bara ha hjälp med att lära sig läsa, skriva och räkna. Hon måste också ha hjälp med att hitta den väg genom livet där hon kan finna livets mening.

Det är många som måste vara med och hjälpa här: hemmet, kyrkan, osv. Skolan kan då inte stå utanför. Den fråga som skol elever bland Stockholms s. k. sekulariserade ungdom har ställt och som går ut på att de vill att vi skall visa dem vad som är livets mening vill jag ta på djupt allvar, och det hoppas jag att också skolan gör.

Jag är i dag tacksam för de lärare som jag fick ha. De tvingade inte på mig någonting, men de gav mig riktlinjer och talade om vad som kunde vara livets mening.

Låt mig också säga: Vi vill arbeta för en skola för alla. Då bör vi också kunna visa på vad som är livets mening. Annars måste vi ha ett skolsystem med olika sorters skolor.

OVE NORDSTRANDH (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall nu med herr talmannens tillåtelse replikera Stig Alemyr på ett sätt som känns något ovant.

Det är i dag sista gången jag i denna kammare deltar i en större debatt, givetvis i en utbildningsfråga, som vanligt. Tänker jag tillbaka – och det gör jag – på mitt långa kontinuerliga debatterande i utbildningsfrågor alltifrån mitt inträde i riksdagen hösten 1962, passerar en lång rad framstående meningsmotståndare revy, däribland åtskilliga statsråd alltifrån Ragnar Edenman.

Debatterna har stundtals varit hårda men aldrig medfört någon bestående personlig smärta för min del och jag hoppas icke heller för motståndarna. Utbildningsutskottets värderade herr ordförande Stig Alemyr och jag har stått ut med varandra alltsedan andra kammarens tid, oftast oense i kammaren, t. o. m. kraftigt oense, men där utanför lika ofta i god personlig allmän sänja och med ömsesidig, tror jag, högaktning.

Jag vill kvittera hans ord till och om mig med att också jag tackar för den gångna tiden, betygar honom min uppskattning och uttrycker den förhoppningen att han inte får det lättare med min efterträdare i utbildningsutskottet.

Våra meningsutbyten fortsätter ett par år framöver i en utredning.

STIG ALEMYR (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag är ledsen om Britt Mogård känner sig kränkt över kritiken. Det var inte min avsikt att kränka henne utan att göra ett inlägg i den politiska debatten mellan våra resp. partier, som är hård i det här avseendet – när vi talar om vad vi tycker om varandras insatser och kritiserar dem brukar vi inte betrakta det som en kränkning.

Det är från min sida inte avsikten att kränka den värderade ledamoten av kammaren Britt Mogård. Och det är inte heller så att jag vill lägga mig i moderata samlingspartiets interna arbetsfördelning, utan jag har närmast beklagat att utbildningsutskottet inte haft möjligheter att utnyttja Britt Mogårds arbetskraft under denna tid, eftersom jag upplever att hon nu i dag har blivit så i modest riktning förändrad.

Herr talman! Till Sven Johansson: Det är möjligt att vi har mycket olika meningar. Jag vill nämligen på nytt hävda att det vore djupt oriktigt om skolan skulle bestämma vad den enskilda människan skulle ha för livsåskådning eller skulle tycka eller tro om livets mening. Det är självklart – och det säger utskottet – att när det gäller de demokratiska grundvärderingarna i samhället kan skolan inte stå neutral. Men i övrigt skall skolan vara neutral.

Skolan skall stimulera människorna till att söka sig fram och söka finna en livsåskådning. Den skall naturligtvis också, så långt det går, ge svar på de frågor som eleverna ställer till sina lärare och andra i skolan.

Vi skall stimulera eleverna att tala med varandra om livets problem. Vi skall stimulera dem, herr talman, till att söka finna meningen med livet men icke tala om för dem vilken denna är.

SVEN JOHANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag känner mig nästan litet glad över att jag kunde föra vidare frågan från en av dessa elever om vad som är livets mening och vad vi skall göra för att hjälpa dem med den.

Stig Alemyr säger att vi har olika meningar. Ja, det har vi. Och i ett demokratiskt samhälle får vi föra fram dem. Det har jag gjort. Jag har min uppfattning att vi skall hjälpa ungdomarna så långt som det är möjligt att visa på de rätta vägarna genom livet och vad som kan göra livet meningsfullt.

Ingen skall tro att vi inte ger och inte påverkar. Massmedia gör det. Skolan gör det. Ja, jag skulle kunna ta upp många områden. Där får människorna vägledning.

Då måste vi alla vara med och se till att vi inte glömmer eller undanhåller något av det som är det viktigaste.

EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Grundskolereformen är genomförd. Åtskilliga administrativa och organisatoriska frågor i anslutning till den tål fortfarande att diskuteras. Men dessa frågor får inte så totalt dominera en läroplansdebatt som har skett här i dag. Vad diskussionen måste gälla är att ge grundskolan, insatt i sitt samhällseliga perspektiv, ett innehåll som tillgodoser elevernas behov av kunskaper. Det handlar inte bara om så och så många timmar fysik eller så och så många timmar religionskunskap, utan det handlar om vad undervisningen i fysik skall innehålla och vad undervisningen i religionskunskap skall gå ut på.

När det gäller detta innehåll förfäktar vi från vpk de intressen som arbetarklassens barn har som blivande löncarbetare i industrin eller i offentlig förvaltning – kunskaper som är användbara för ett framtida yrkesarbete men, och det är lika viktigt, som också är användbara i försvaret mot det utnyttjande som de arbetande alltid utsätts för i ett kapitalistiskt samhälle.

Den flathet som socialdemokratin visar när det gäller att diskutera skolans innehåll hjälper till att öppna för moderaternas reaktionära offensiv mot grundskolan, den som Britt Mogård nyss gav uttryck för. Det är helt uppenbart att vad som döljer sig bakom moderaternas tal om ordning och arbetsro i skolan, om att tillvarata varje individs förutsättningar, om att vad de kallar svaga elever skall skyddas mot misslyckanden, om att behovet av högt utbildad arbetskraft måste tillgodoses, ingenting annat är än ett raffinerat försök att plädera för den gamla elitskolan.

Det är ingen som inte vill att det skall finnas ordning och arbetsro i skolan. Det är en självklarhet att detta måste skapas. Men inte på moderaternas villkor. Reaktionen har redan vunnit alltför stora segrar som följd av den kris som har präglat västvärldens ekonomier under senare år. Spöken från 1930- och 1940-talen kläs upp och friseras och tillåts sprida sin unkna andedräkt.

Det är hög tid att slå tillbaka mot dessa tendenser, och det är vad vänsterpartiet kommunisterna har försökt göra i sin motion om läroplanen.

Det är bedrövligt att behöva konstatera den totala tystnad som dessa väsentliga frågor har bemötts med här i dag.

Stig Alemyr trodde sig bryta denna tystnad. Han förklarade att en timme mer eller mindre i ett viss ämne är likgiltigt. Han sade att det var två andra saker som var väsentliga – hur mycket pengar som ges och arbets sättet. Så långt kan vi väl vara någorlunda överens. Men fortfarande saknas innehållet, fortfarande saknas den grundläggande analysen och fortfarande saknas viljan att ta det politiska ansvaret. Tvärtom hävdade Stig Alemyr som en sann liberal att där skall vi ge fritt spelrum för reaktionen och för de borgerliga krafterna.

Stig Alemyr hävdade också att min partikamrat Inga Lantz, som inte har möjlighet att vara närvarande nu, hade avstått från att påverka utbildningsutskottets skrivning. Stig Alemyr kan inte vara helt omedveten om att vpk inte har någon möjlighet att lägga förslag i utskotten och få dem debatterade där. Den kritiken är alltså helt osaklig. Tvärtom är det så att utskottet inte har berört de väsentliga frågor som vi har tagit upp i vår motion och som Inga Lantz tidigare här i dag framfört till debatt, utan man har förbigått dem med tystnad – en talande tystnad.

Herr talman! Jag skall huvudsakligen uppehålla mig vid två av de krav som vpk fört fram inte bara i huvudmotionen med anledning av propositionen utan också under den allmänna motionstiden.

Det första gäller invandrarbarnens situation. På flera punkter i propositionen berörs invandrarbarnens ställning i skolan. Också i den egendomliga skriften Skolan skall fostra tas invandrarnas problem upp. Där framhålls visserligen att den svenska invandrapolitiken "går ut på att invandrarna skall ha rätt och möjligheter att bevara sin kultur och sitt språk". Man fortsätter: "Vi vill betrakta deras annorlunda kultur som något värdefullt, som vi kan lära av och ha glädje av." Utgångspunkten är alltså att vi svenskar skall betrakta deras kultur som något vi svenskar kan ha glädje av. Sedan fortsätter raskt skriften med en rad inskränkningar av invandrarnas rätt till sin egen kultur. Det är inskränkningar som innebär att när deras värderingar är oförenliga med några av Sveriges grundläggande betraktelsesätt, så skall de senare ta över.

Herr talman! Det är helt självklart att så många gånger är och måste vara fallet, men samtidigt förbiser såväl propositionen och utskottet som skriften flera väsentliga saker. Det viktigaste är språkutvecklingen. Barn lär sig språk lätt, har det alltid hetat. Och det är sant. Men de glömmet fort det gamla – sitt modersmål. Och har man inte ett modersmål som grund kan man inte få ännu ett språk fullt ut. Därför kräver vi enspråkiga förskolor, och därför kräver vi enspråkiga grupper upp i grundskolans mellanstadium.

Men det är inte bara språket som är väsentligt. Barn måste få vistas bland gelikar, bland andra barn som har samma kultur och normer. I annat fall blir de splittrade, identitetslösa och sönderslitna av kulturkollisioner, kort sagt berövade sig själva och sin nationella identitet. Visst skall invandrarna lära sig omfatta våra mest grundläggande värderingar. Men för att vår annorlunda kultur skall bli fattbar så måste de också få tillgång till sin egen. Annars blir

allt ett kaos, vilket mycket riktigt också blivit fallet för många av andra generationens invandrarbarn.

Den andra frågan jag tänkte beröra, och som jag kort tog upp inledningsvis, gäller vårt krav om att fastställandet av skolans innehåll skall vara en politisk fråga och att därför en utredning skall tillsättas om centralt och lokalt ansvar för läroplansuppföljningen och utvärderingen av skolans verksamhet. Vidare bör riksdagen slutligt ta ställning till kursplanerna. Dessa krav är bara delvis tillgodosedda av utskottet.

Skolan lever ju inte i ett tomrum utan är en del av klassamhället. En rad reformer har genomförts på skolans område. Det har varit reformer som inneburit att den gamla rotingskolan avskaffats, att det djupt orättfärdiga parallellskolesystemet avskaffats, osv. Det har varit reformer som arbetarrörelsen knutit stora förhoppningar till. Men samtidigt är det uppenbart att dessa reformer inte inneburit att skolans innehåll – dess vardagliga arbete – i någon avgörande utsträckning vänts till arbetarklassens förmån. Med ett annat uttryck skulle man vilja fråga sig: Vad lär man sig egentligen i skolan?

Jag skulle här vilja citera en del av Brechts utmärkta pjäs *Modern – Att stava till klasskamp*. Scenen visar en lärare och arbetare.

"LÄRAREN (*framför en svart tavla*): Ni vill alltså lära er läsa. Jag begriper visserligen inte vad ni ska behöva det för i er belägenhet. Några av er är dessutom redan i äldsta laget för detta. Men jag ska försöka för att göra fru Vlassova till lags. Har ni alla något att skriva med. Nu skriver jag alltså upp tre enkla ord: kvist, näste, fisk. Jag upprepar: kvist, näste, fisk.

(*Skriver.*)

SIGORSKI: Vad ska såna ord vara bra till?

PELAGEA VLASSOVA: (sitter med tre andra vid bordet): Förlåt, Nikolaj Ivanovitj, måste det verkligen vara just kvist, näste, fisk? Vi är gamla människor och måste ju fort lära oss de ord som vi behöver!

LÄRAREN (*ler*): Ni förstår: vad ni lär er att läsa på, är alldeles likgiltigt.

PELAGEA VLASSOVA: Varför det? Hur skriver man till exempel 'arbetare'? Det intresserar Pavel Sigorski här.

SIGORSKI: 'Kvist' stöter man ju aldrig på.

PELAGEA VLASSOVA: Han är metallarbetare.

LÄRAREN: Men bokstäverna finns i det ordet.

ARBETARE: Men i ordet 'klasskamp' finns också bokstäverna!

LÄRAREN: Ja, men jag måste börja med det enklaste, inte med det svåraste på en gång. 'Kvist' är enkelt.

SIGORSKI: 'Klasskamp' är mycket enklare.

LÄRAREN: Men det finns ju inte alls någon klasskamp. Låt oss genast slå fast det en gång för alla.

SIGORSKI (reser sig): Då kan jag inte lära mig något av er, om det inte finns någon klasskamp hos er.

PELAGEA VLASSOVA: Du ska lära dig läsa och skriva här, och det kan du också göra här. Att läsa det är klasskamp!

PELAGEA VLASSOVA: Att läsa är klasskamp – med det menar jag: om soldaterna i Tver hade kunnat läsa våra banderoller, hade de kanske inte alls skjutit på oss. Dom var bondsöner allihop.”

Scenen är lika aktuell i dag. Att läsa är klasskamp, men vad Sigorski och arbetarna i pjäsen ställer på sin spets är frågan om utifrån vems kunskaper och erfarenheter som skolan skall utgå. Vems intressen skall skolan tjäna? Den frågan har hitintills inte politiserats, och det gäller även för dagens debatt. Politikerna och socialdemokraterna har överlåtit åt andra att fastställa undervisningens innehåll och arbetssättet.

Från vänsterpartiet kommunisternas sida menar vi att skola och arbetsmarknad hör ihop. Förändringar i arbetsmarknadens struktur leder till förändringar i skolan. Vad arbetsmarknaden i dag kräver av den stora mängden arbetare är uppenbarligen anpasslighet snarare än kunskaper samt smidighet och självständighet i icke alltför stora doser. Detta framtonar också i den nya läroplanen, där kunskaperna skrotas ner och mysigheten skruvas upp genom bl. a. den nya pedagogiken. Vpk anser att det är viktigt att skolan politiseras, att arbetarrörelsen tar till vara de möjligheter som finns också i den nya läroplanen för att fylla den med sanna och verklighetsförankrade kunskaper, som kan hjälpa människorna att återta kontrollen över sina liv och arbeten. Detta borde ha tagits upp i dagens debatt, inte en diskussion på reaktionens villkor om grundskolans s. k. ordningsproblem.

Med det sagda, herr talman, yrkar jag bifall till vpk-motionerna.

STIG ALEMYR (s) kort genmäle:

Herr talman! Inga Lantz får nöja sig med att hon bemöts trots att hon inte nu är närvarande. Hon deltog ju i debatten tidigare i dag och frågade då vad utskottet menade på vissa punkter.

Vad jag i dag har sagt är att Inga Lantz, liksom alla vpk-representanter i resp. utskott, hade möjlighet att vara närvarande vid behandlingen i utskottet. Som suppleant har man inte förslagsrätt. Däremot har man yttranderätt. Det finns möjlighet att ställa de frågor man vill ställa i utskottet, och det finns möjlighet att plädera för sina yrkanden utan någon inskränkning. Jag har beklagat att Inga Lantz inte tog den chansen. Det var ett slags blockad av utbildningsutskottet. Men hade Inga Lantz menat allvar med att hon var intresserad av att få veta vilken uppfattning utskottet hade, hade hon haft möjlighet att få den informationen i utskottet.

EVA HJELMSTRÖM (vpk) kort genmäle:

Herr talman! I stället för att ta upp enskilda ledamöters närvaro i utskottet tycker jag att Stig Alemyr såsom utskottets talesman borde ha svarat på de frågor som Inga Lantz ställde och som jag har upprepat i mitt anförande. Men det är uppenbarligen så, att socialdemokraterna inte vill ta en debatt beträffande frågan om huruvida grundskolans innehåll skall politiseras eller ej. Inte heller vill man ta en debatt om den grundläggande analys som borde ligga i botten av den diskussion som vi för här i dag. I stället väljer man att gå

in i den diskussion som Britt Mogård och andra har tagit upp om grundskolans s. k. ordningsproblem. Jag tycker att detta är beklagligt eftersom det – som jag framhöll i mitt inlägg – borde vara en uppgift för hela arbetarrörelsen i dag att se till att skolan blir en skola med verkligt innehåll för arbetarklassens barn. I dag är det tyvärr så, att det i första hand är de som slås ut. Redan i grundskolan sker sorteringen.

Jag noterar att Stig Alemyr bara fortsätter att tiga om de väsentliga frågorna. Dessutom hävdade han i sitt förra inlägg att det inte är en politisk fråga utan någonting som vi kan överlåta åt byråkrater och åt den kommersialism som nu breder ut sig i samhället.

STIG ALEMYR (s) kort genmäle:

Herr talman! Den socialdemokratiska utbildningsfilosofin kan Eva Hjelmström f. n. återfinna i två dokument, dels i propositionen om skolans inre arbete 1976, dels i den stora partimotion som vi lade fram i samband med läroplansförslaget nyligen. I höst kan Eva Hjelmström också få läsa ett skolpolitiskt program som en särskild programkommission nu håller på att utarbeta. Vidare kan jag rekommendera läsning av partikongressens beslut och diskussioner. Det finns mycket för Eva Hjelmström att hämta i dessa dokument.

EVA HJELMSTRÖM (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag har läst vissa av de dokument som Stig Alemyr räknade upp, men då han själv vägrar att lämna en redogörelse, kan jag inte finna annat än att de frågor som jag, och tidigare Inga Lantz, ställt fortfarande inte har besvarats. I de refererade dokumenten besvaras de nämligen inte.

Socialdemokraterna vägrar att inse att skolan inte kan fungera i ett tomrum, att skolan är en del av vårt kapitalistiska samhälle och att det därför är än väsentligare att försöka ge skolan ett innehåll som gör att eleverna kan få kunskaper, så att de kan kämpa mot detta kapitalistiska samhälle. I stället väljer man alltså att ställa sig neutral, som Stig Alemyr tidigare sade, till innehållet i skolarbetet.

Jag tycker fortfarande att detta är beklagligt. En gång fanns det företrädare för socialdemokratin som hävdade att skolan skulle bli en spjutspets i arbetet mot klasskillnaderna, men det är bara att konstatera att Stig Alemyr helt och hållet har övergivit den filosofin, att döma av de inlägg han har gjort här i dag.

ULLA TILLANDER (c):

Herr talman! När man talar om målet för den verksamhet som skolan bedriver, betonas numera ofta med rätta – och det har gjorts flera gånger här i dag – att skolans verksamhet skall vara förankrad i verkligheten, i den verklighet som är elevens, som är det omgivande samhällets och den ekologiska verklighet som bestämmer våra yttersta villkor.

Det här är allmänna krav, och de anger naturligtvis ytterst summariskt inriktning på läroplansarbete och undervisning. Men samma krav måste

också ställas på politikernas arbete med skolfrågorna. Abstraktioner och visioner har ofta ersatt närkontakten med en ofta krass och svärbemästrad verklighet. Det har ibland resulterat i att läroplanen har blivit poesi där det borde ha varit prosa. Också här måste man utgå från den verklighet som lärare, elever och föräldrar konfronteras med. Den kan vara nog så bekymmersam. Bortsett från att massmedierna uppförstorar, vinklar eller t. o. m. missuppfattar vad som inte sällan händer på skolorna, så kan man inte längre komma ifrån att summan av de många vittnesbörderna från pålitliga och vittnesgilla människor som arbetar mitt i skolans verklighet är oroande. Det var egentligen också detta som var förutsättningen för SIA-utredningens arbete. Den bild som tonar fram berättar om en skolsituation som präglas av oro, av störningar, av elever som dåligt passar tider, om utbrett skolck, om destruktiv vandalisering, förstörelselusta, om utslagna, om uppgivenhet, bristande arbetsglädje, inspirationstorka hos både elever och lärare.

Om detta är halva sanningen, är det illa nog. Den andra halvan låter inte tala om sig så mycket därför att hälsan tiger still. Men det är en tröst att veta att den sidan av skolans arbete också finns. Det finns klasser och t. o. m. skolor som fungerar och det på alla stadier. Det utförs kanske i det tysta ett idogt studiearbete. Det finns trots allt elever och klasser som är intresserade och lärare som är inspirerade av sitt arbete. Den motbilden av skolan måste också ibland framhållas både för att nyansera och för att också uppmuntra, och det kan inte minst vi som politiker behöva.

Man kan inte komma ifrån att skolan speglar samhället och dess utveckling, också samhällets negativa sidor. I det perspektivet visar det sig att skolan är ett samhällets problem i mera vidsträckt bemärkelse än när man väljer att behandla skolan som en avskild sektor i samhället. Jag vill bara påpeka att politiker i planerandet av bostadsområden, i familjepolitiken, i regionalpolitiken inte skall inbilla sig att detta skall vara detta, för räkningen kommer förr eller senare, även om det kan vara svårt att alltid upptäcka orsak och verkan. Det betyder också att förhållandena från skola till skola kan skilja sig som natt och dag och att arbetsförhållandena för elever och personal blir därefter.

Skolan skall inte bara vara en spegling av samhället; för att använda ett känt uttryck skall den också vara en spjutspets mot framtiden. Uttrycket känns en smula både patetiskt och anspråksfullt när man numera måste tala med små bokstäver, men framtiden och målet för skolans verksamhet är ju för eleven i det här sammanhanget ett meningsfullt arbete i samhället. Det ställer bestämda krav på fasta kunskaper, inte bara i det mest elementära som att kunna läsa, skriva och räkna utan också i de orienterande ämnena. En fungerande demokrati vidgar kretsen av basämnena också till orienteringsämnena i hög grad. Det måste vara ett oeftergivligt krav på ett skolsystem att det bibringar eleverna dessa kunskaper, som gör att de kan fungera i sitt kommande liv ute i samhället. Men ställer samhället det kravet på skolan, så måste också skolan ställa det kravet på eleverna. I detta krav tillgodoser också skolan krav från flertalet elever. Det är arbetsro man vill ha från olika håll. Det är ett elementärt krav, men det är grundläggande. Det är prosa i dagens skola.

Den förutsätts som någonting givet för mycket av det som är väsentligt och omistligt i läroplanen: samtal om etiska och religiösa ämnen, om livsfrågor, om liv och död, om mening och meningslöshet, om inlevelse i andra folks religioner och betraktelsesätt och medkännande i lidandet i dess olika former i världen i dag, i går och i framtiden. Det gäller alla de frågor som har mindre att göra med att prestera, betygsätta och premiera. De här frågorna har mindre med utbildning än med bildning, mindre med yrkesförberedande än med människoblivande att göra.

Den av många efterlysta normbildningen kan aldrig grundas på någonting annat än samtal och eftersinnande på det område som öppnar perspektiven mot livsbetraktelse, livsåskådning. Men förutsättningen är som sagt arbetsron. Utan den förtrampas mången god planta. Kvar finns då bara prestationsskolan – en utbildningsinstitution, en korvstoppningsfabrik, ett maskineri. Men själen har försvunnit.

Herr talman! Slutsatsen av detta borde bli att eftersom så mycket står och faller med arbetsron – egentligen alltsammans, vilket förklarar varför det kravet är det angelägnaste och mest samfälliga från alla grupper – så måste priset få vara högt för att uppnå arbetsron, och ansträngningarna för att uppnå den måste få bli mycket stora. Många försök att komma till rätta med förhållandena när det gäller arbetsron finns i den läroplan som vi i dag diskuterar. Den grad i vilken man kan förverkliga arbetsron är f. n. ett bra mått på hur man lyckas med skolan. Visst finns det andra mått att mäta med, men jag tror att f. n. kan knappast en mer angelägen målsättning uppställas som ett elementärt, grundläggande och angeläget etappmål.

TORE NILSSON (m):

Herr talman! Jag har lyssnat till det mesta av debatten i dag. Den har blivit mycket lång, och det känns nästan förmätet att ta till orda. Därför skall jag börja med att yrka bifall till motionen 370 om Bibeln som läromedel, motionen 2599 yrkandet 1, att i skolans läroplan religionskunskap skall vara självständigt ämne, och yrkandet 2, att ramtid, mål och huvudmoment för ämnet för skolans stadier skall preciseras generellt, samt – i den mån det inte redan är yrkat i reservationer – bifall också till motionen 2602 av Allan Åkerlind och mig.

Under åren i riksdagen har jag, herr talman, många gånger talat om skolan, om dess problem, och jag har bl. a. efterlyst *möjligheterna till alternativ skola*. En sådan finns i andra länder.

I Danmark har man en bestämmelse som uttryckts med korta ord så: Skolpengen skall följa eleven. Det betyder att han får samma stöd ekonomiskt var han än går i skola – det betyder att alternativ finns.

I vår riksdag har man alltid avvisat förslag om alternativ med samma ekonomiska villkor som motiv – man har talat om enskilda skolor.

Vi som fört fram förslagen har sett det som orättvist att vissa målsmän skall betala undervisningen för sina barn och därtill betala skatt till annan undervisning.

Man har sagt här i riksdagen att det är olyckligt med alternativ. Det är det

---

Läroplan för
grundskolan

finna att alla går i samma skola – då får de barn som kommer från t. ex. kristna hem och "goda hem" utöva inflytande på barn med svårare bakgrund och större problem – ja, så har det uttryckts.

Jag menar att detta resonemang inte håller. Demokratien kräver också att vi har möjlighet till alternativ. Nu handlar inte debatten om detta i dag, och jag vill framhålla att för min del ser jag givetvis saken så, att om alla elever kan gå i *en* skola – i den obligatoriska skolan – så är det bäst. Men då måste också läroplan och läromedel och anda vara sådana att t. ex. de kristna bekännarnas barn finner skolan riktig och god. Det är ju ofta på det hållet man har startat egna skolor.

I praktiken har emellertid utvecklingen på skolans område varit så negativ att det är en mängd människor i landet som i dag kräver en ändring. Steg för steg har man försvagat och skurit ned kristendomsundervisningen i skolan. Bit för bit har man tagit bort det som säkrat religionsämnet ställning, ämnets självständighet, ämnesbeskrivning och undervisningstid. En vetenskaplig undersökning från 1963 visar att 81 % av svenska folket var emot en minskning av kristendomsundervisningen, och ändå har det skett en sådan minskning. I 1963 års läroplan för grundskolan bakades religionskunskapen ihop med ett flertal andra orienteringsämnen. Vid en undersökning som SÖ gjorde erkände 44 % av mellanstadiets lärare att religionskunskapen aldrig får sin rättmätiga tid. Undersökningen visade också att nästan hälften av högstadiets lärare i religionskunskap inte var formellt behöriga.

Det är sådana här saker som föräldrar och målsmän har kritiserat.

Jag lade i dag märke till att vpk i sin motion 2636 kräver att riksdagen skall uttala att grundskolan helt skall sekulariseras och därför ämnet religionskunskap avskaffas som självständigt ämne. Med vpk:s anknytning till den makt som lär att religion är opium för folket och med dess anknytning till länder som plågar de kristna är det givetvis begripligt att vpk ställer ett sådant krav. Men jag kan säga till vpk att skolan är praktiskt taget så sekulariserad den kan bli – man behöver inte kräva att den skall bli det.

Att skolan är sekulariserad är förbannelsen med utvecklingen i skolan. Allt fler inser det nu – även skolpolitiker och de som är ansvariga på den ekonomiska sidan av vårt samhälle.

Det förekom mycket hån mot oss för tio femton år sedan när vi krävde normer och sade att skolan skall fostra. Det är litet annorlunda i dag – visst förekommer samma kritik mot oss nu, men tonen är inte densamma. Även dagens utskottsbetänkande är ett bevis härför.

Jag tycker att ordföranden i utskottet har talat mycket bra i dag. Men när han jämför problemen i vårt land med problemen i vissa andra länder, så håller jag inte med honom. Visserligen förekommer det problem på andra håll, men ingenstans har man enligt min och många andras uppfattning haft så svårt med arbetsron och så stora problem i skolan som i Sverige. Jag anser att det hänger samman med att man i en mängd andra länder har helt andra uppfattningar om normer och om exempelvis religiös fostran.

SÖ:s förslag till läroplan var mycket dåligt. Propositionen var bättre – Birgit Rodhe har många tankar som jag helt ansluter mig till. I motionen 2599, som

jag väckt tillsammans med Filip Fridolfsson och Gunnar Oskarson, påpekas att det i propositionen saknades positiva förslag. Statsrådet talar om den inre förändringen, men det blir ju bara en slöja som draperar negativa förslag på området normer och religionskunskap. Vi har i motionen framfört synpunkter i detta avseende och bl. a. pekat på en möjlighet att åstadkomma den inre förändring som statsrådet talar om och som vi alla inser måste komma:

”Vår ungdom har berövats en stor del av vårt kulturarv. Genom en olycklig utveckling har stora livsvärden förmenats den. Allt fler upplever livet som meningslöst och saknar kontakt med livskällorna, de bärande principerna.”

Jag hinner inte läsa mer innantill, men jag ber den som är intresserad att ta del av motionen.

Jag vill också tala om att detta är en djupt känd sak hos många svenskar. Jag har just i dag fått del av ett upprop som Kristen informationstjänst gick ut med när man fick del av SÖ:s förslag till läroplan. Uppropet hade rubriken Rädda religionskunskapen och innehöll fyra huvudkrav, som gällde religionsämnet men som jag inte heller hinner läsa upp. I stort sett överensstämmer kraven i uppropet med det som föreslås i flera av de motioner som kräver att religionsämnet skall vara ett självständigt ämne.

Uppropet undertecknades av före biskopen Sven Danell och professorn Gerhard Hafström. I uppropet instämde sedan företrädare för Svenska prästförbundet, Svenska kyrkans lekmannaförbund kyrkobroderna, EFS, Frälsningsarmén, Helgelseförbundet, Metodistkyrkan, Pingströrelsen, Svenska alliansmissionen, Svenska frälsningsarmén och Örebromissionen. Ingen i tjänst varande biskop hade undertecknat uppropet, och det blev därför ingen riksomfattande namninsamling, eftersom erforderliga resurser saknades. Men det intressanta är att det blev en spontan reaktion, som resulterat i att fram till i går hade 22 746 personer skrivit sina namn på de vid uppropet fogade listorna. Jag har velat nämna detta som ett exempel på vad människorna – föreningar och enskilda, samfund och kyrkor – på den kristna sidan känner ute i landet. Jag vill påstå att en överväldigande kristen opinion i vårt land kräver att religionsämnet skall få en självständig ställning i skolan och mer tid.

Vad gör då riksdagen i dag? Nästan 100 % av ledamöterna torde höra till kyrkan, och debatten kring kyrka och stat har visat att det finns ett stort intresse för kyrkan. Kyrkan har det svårt i det moderna samhället med dess många problem, med de stora befolkningsanhopningarna och de stora församlingarna. Kyrkan har svårt att nå ut till många med Bibeln, med kristendomen och med tröst och normer. De flesta av oss är alltså kyrkans vänner och kristendomsanhängare. Låt oss se till att kyrkan får hjälp och att skolan gör Bibeln känd.

Det finns all anledning att ställa frågan hur vårt land skall klara sig, om inte en annan syn blir utbredd, om vi inte får en annan syn på livet, en kraft som bär och mål och idéer som lyfter och förvandlar. Det betyder inte att jag menar att skolan skall trycka in uppfattningar hos människor. Jag tror att alla ledamöter förstår vad jag menar. Det finns många, många röster ute i det

profana livet, om jag får kalla det så, som entydigt talar samma språk.

Lena Hjelm-Wallén sade att när man skrapar på moderaternas förslag får man fram konservatism. Till henne vill jag säga att jag i det praktiska livet rör mig väldigt mycket ute bland socialdemokrater. De är mina goda vänner, praktiska människor och idealister, som har precis samma uppfattning och således är lika konservativa på den här punkten som vi moderater.

Jag hade tänkt säga något mer om motionen 370, men jag ser att lampan blinkar som tecken på att min taletid är ute. Jag vill därför bara påminna om att i den motionen har vid riksdagens början några ledamöter krävt att Bibeln skall bli läromedel i skolan. I dag har jag hört Linnea Hörlén och andra säga att det inte finns några invändningar mot att Bibeln används i skolan. Men i praktiken blir det nog så att den ändå inte kommer till tals. Jag tycker att vi har hört nog av allmänt tal om att Bibeln får och skall användas – jag vill ha det klart utsagt. Det är lovvärt att Bibeln är ett läromedel på papperet, men hur är det i verkligheten?

Jag vet att vi aldrig kan få en fullkomlig skola. Jag vet också att vi inte kan påstå att kyrkan har lyckats. Det har den inte gjort. Men jag tror att i dagens läge är de allra flesta av oss övertygade om att det måste komma in en *kraft* i samhället.

Eftersom detta kanske är mitt sista anförande här i riksdagen vill jag tala om att över ingången till den skola i Malmö där jag tog examen stod att läsa en latinsk sentens, hämtad ur Bibeln, om att gudsfuktan är vishetens begynnelse. Jag fann samma ord på svenska i en skola i Stig Alemyrs egen stad, Vimmerby, för några år sedan. Ni må skratta, men jag menar att det är ord som vi aldrig kommer ifrån. De gäller inte bara för det kristna livet utan för hela samhällslivet och vårt lands ekonomi. Vi måste som riksdagsmän se till att få ut till eleverna i skolorna, till de unga i samhället, den kraft som bär. Att låta Bibeln komma till tals, att ge kristendomsundervisningen utrymme, att göra den självständig, att hindra kristendomsämnet från att försvinna i mängden bland orienteringsämnena är ett steg i rätt riktning.

LINNEA HÖRLÉN (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag tror att jag kan säga att ämnet religionskunskap är en hjärtesak för både Tore Nilsson och mig. Därför vill jag upprepa något av det som jag tidigare i dag har sagt om vad som står i propositionen och utskotisbetänkandet om detta ämnes behandling i skolan. Utskottet har betraktat det som en fördel – och det gör också jag – för ämnet religionskunskap att undervisningen integreras med övriga samhällsorienterande ämnen. På den punkten har samkristna skolnämnden i sitt remissvar instämt. Det betyder att ämnet även i läroplanen förs in under den gemensamma hatten av mål och huvudmoment för hela gruppen. Men under den hatten får religionskunskapen till skillnad från de övriga ämnena en egen behandling med vissa särskilda delmål och huvudmoment. Det har föranlett utskottet att säga att religionskunskapen skall vara ett särskilt ämne. Men eftersom konstruktionen inte sammanfaller helt med yrkanden i någon motion har motionerna, med den teknik vi använder, måst avstyrkas. Man

kan alltså säga att ämnet religionskunskap har bevarats som ett särskilt ämne enligt propositionens och utskottets skrivning.

Ytterligare har ämnet fått en förstärkning genom det beslut som har fattats att det skall ske en fortbildning av lärare i religionskunskap. Framför allt finns detta behov på mellanstadiet enligt den undersökning som Tore Nilsson hänvisade till och som tidigare föranlett SÖ att sätta i gång med fortbildning.

Önskemålet om tidsangivelse för ämnet har också tillgodosetts genom att det sägs att särskilt utrymme i tiden måste anges för religionskunskapen, bl. a. med hänsyn till att vissa elever enligt gällande bestämmelser kan befrias från deltagande i religionskunskap. Det sägs att ämnet skall ha ett utrymme motsvarande det det har i dag.

Jag är också mycket angelägen att betona Bibelns centrala roll som läromedel i undervisningen i ämnet religionskunskap. Den är ett läromedel enligt de förordningar vi har. Den skall obligatoriskt finnas i alla skolor och alla klasser. Om den används eller hur den används kommer ytterst an på den enskilda läraren. Det är där vi har så svårt att komma in och få förverkligade de önskemål som vi som enskilda riksdagsmän kan ställa men som det inte alltid är möjligt att finna praktiska tillämpningar av i skolan.

TORE NILSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! När jag har jämfört SÖ:s förslag och vad Birgit Rodhe skriver i propositionen har jag upplevt Birgit Rodhe som stående mycket nära mig i sina tankesätt. Men sedan finns inte de förslag som hennes resonemang borde ha lett till med i propositionen.

Jag delar inte Linnea Hörléns uppfattning att det är en fördel med integrering av kristendomen och andra ämnen. Man skall givetvis när man undervisar i de andra ämnena tala om kristendomen och andra religioner som historia. Men det finns någonting mer i kristendomen, som försvinner. Jag har redan påpekat hur svårt det i praktiken varit att få fram kristendomsämnet alls i undervisningen. Under den hatt Linnea Hörlén talade om har tydligen de andra ämnena varit för breda. Jag är övertygad om att kristendomen egentligen borde vara huvudämnet, men det är omöjligt att tänka sig att det skulle kunna genomföras. Men så långt kunde vi sträcka oss att vi gjorde det till ett bestämt enskilt ämne med bestämd, fixerad tid.

Linnea Hörlén har rätt i att vissa lärare kanske inte orkar med ämnet. Men det skulle då uppvägas av att det var ett eget ämne. Alla lärare visste då när det gällde kristendomen som när det gäller andra ämnen som har bestämda veckotimmar att ämnet skall ha det utrymmet.

Linnea Hörlén säger att Bibeln är läromedel. Jag är glad över att det är det – formellt. Men under mina 30 år på resor som förkunnare – jag har umgått med många människor – har jag inte kunnat undgå att lägga märke till att man aldrig någonsin tidigare vetat så litet om Bibeln som nu. Präster som är konfirmationslärare säger att det har skett ett jordskred. Trots att Bibeln formellt finns i skolan tycks den användas väldigt litet.

Jag hade tänkt att det skulle vara möjligt att genom att det tydligt angavs att

man skall läsa – hur det skall skrivas vet jag inte – så och så mycket eller det och det skulle det vara möjligt att ge eleverna kunskap om Bibeln.

När jag har berättat för unga människor hur oerhört intressant Bibeln är har jag märkt att det finns ett latent behov, det finns ett vakuum, det finns en hunger. Jag tror att en mängd lärare som har problem med sina ungdomar skulle uppleva att skolan förvandlades om de bara ville göra som min småskollärarinna, som berättade om Josef i Egypten och annat. Det skulle förändra situationen när det gäller ordningen i skolan.

EVERT SVENSSON (s):

Herr talman! Bertil Zachrisson och jag har väckt en motion, nr 2635, med anledning av propositionen om läroplan för grundskolan. Motionen upptar fem punkter, nämligen religionsämnet, betygen, alternativkurserna, distriktsnämnder och kontakten mellan hem och skola. Jag skall i detta inlägg koncentrera mig till det som nu senast har varit uppe till diskussion, nämligen religionsämnet.

Religionsämnet har varit föremål för många debattinlägg här i riksdagen. När gymnasieutredningen en gång på 1960-talet kom med sina propäer om nedskärning av tiden för ämnet väckte det en storm av protester och ledde som bekant till den s. k. namninsamlingen med över 2 miljoner namnunderskrifter. Följden härav blev att det skedde en viss justering av majoritetsförslaget. Den socialdemokratiska regeringen följde då i stort sett vad reservanterna i gymnasieutredningen hade föreslagit. Namninsamlingen visade att det fanns ett starkt folkligt stöd för ämnet.

Jag tror att det vore olyckligt om kunskapen om religionernas värld finge minskat utrymme. Motiveringen för detta är främst att religionen är en del av miljoner människors liv. Religionen påverkar dem personligen, och den har betydelse för samhället. Den tillhör litteraturen och konsten, och vi vet att religionen också är ett arv för oss. Religionen, här i västerlandet naturligtvis kristendomen, är förbunden med vår historia. Vi kan förtränga religionen, men vi kan aldrig förneka eller räkna bort den. Kristendomen är vidare en del av vårt språk, och Bibeln är stilbildande. Så är t. ex. en nyöversättning av Bibeln en stor händelse för samhället. Ordspråk och ordstäv kommer därifrån. Jag tror att vi mer än vi vanligtvis anar är förbundna med detta arv och denna historia.

Men dessutom menar jag att Bibeln – och jag tror att det är viktigare att få det sagt – när det gäller både gamla testamentets profetiska budskap och nya testamentets evangelium, i långa stycken hör framtiden till. De är i högsta grad levande och kan ge inspiration till både rättvisa i världen och nästakärlek.

Rektorn på Brunnsvik Alf Ahlberg påpekade ofta att ett samhälle kan leva vidare utan kristendom, på de normer som kristendomen lagt grunden till, för någon generation eller så utan att självt anamma kristendomen men att det inte går i längden. Samhället förlorar sitt fotfäste, nya värderingar utbildas och blir vägledande och risken för att vi får ett värderingsfritt samhälle är också stor. Det tror jag att ingen av oss vill ha.

Vad kommer då i stället? Ja, nu ser vi ju att kommersialismen tar över och fyller ett tomrum som finns här och var – i religiös språkdräkt kan vi tala om att Mammon kommer och gör anspråk på större plats i människornas liv.

Den inställning som jag har generellt är att religionsämnet bör integreras i andra ämnen, i detta fall samhällsorienterande ämnen. Anledningen härtill är att jag menar att detta ämne inte får isoleras i något hörn av samhället, där man kan ställa det och låta det leva sitt eget liv, utan skall vara mitt i samhället. En del har i denna debatt gått så långt att de också vill ha det integrerat med de naturvetenskapliga ämnena. Vi har i motionen inte gått så långt. Anledningen till det är att vi befäradar att ämnet då inte skulle få tillbörlig tid till sitt förfogande.

Det har, herr talman, nämligen varit och är ett problem att ämnet i vissa fall har skjutits åt sidan för andra ämnen – det har senast tagits upp här i debatten av Tore Nilsson.

Detta måste naturligtvis under alla omständigheter motverkas. En förutsättning för den här integreringen, som jag talar om, är att ämnet verkligen får den behandling och den tid som tillkommer det. Jag hoppas att SÖ gör allt för att det skall ske när nu regeringen och riksdagen har sagt sitt i frågan. Jag är tillfredsställd med vad utskottet har kommit fram till i det avseendet.

Med anledning av en socialdemokratisk motion har utskottet föreslagit att timantalet för de samhällsorienterande ämnena utökas. Det skulle alltså ge mer tid åt ämnet religionskunskap, vilket också utskottet uttrycker i sitt betänkande.

Parentetiskt vill jag göra den anmärkningen att sedan antalet årskurser ökat, har naturligtvis också tiden för ämnet religionskunskap ökat i motsvarande grad. Jag tror, herr talman, att det är någonting som vi ofta glömmer av i debatten. Vad som tas upp är att ämnet inte behandlas som det skall behandlas – tiden finns där.

Lärare i religionskunskap kämpar säkert med samma problem som lärare i samhällskunskap. Ämnena måste göras levande. Det kan bli torrt och tråkigt att plugga in årtal, regerings- och kungalängder samt statisk beskrivning av samhällsfunktioner. Men genom att beskriva det dynamiska i händelseutvecklingen kan det hela göras levande och intressant. Det tror jag gäller i de båda ämnena.

I vår motion har vi noterat ett par punkter i detta avseende, t. ex. att nya anvisningar bör utarbetas för att förhindra en upprepning av samma ämnesstoff i flera årskurser. För att levandegöra kunskapen om religionen är samarbete med trossamfunden nödvändigt. Utrymme bör ges åt den aktuella livsåskådningsdebatten, och skolan bör ge eleverna möjlighet att lära känna och uppleva det rika sång- och musikliv som utvecklas i trossamfunden.

Låt mig, herr talman, också säga några ord om befrielse från ämnet religionskunskap. Den linje som Sverige valt i fråga om religionsundervisningen utesluter egentligen befrielse. Det är kunskap som skall förmedlas. Skolan har inte någon konfessionell undervisning. Den är inte fortsättningen på någon eller några kyrkors dopundervisning. Det betyder att alla bör kunna delta, liksom man deltar i undervisning om politik och samhällsuppfattningar

utan att bli befriad. Det är därför som jag yrkar bifall till reservationen 16.

Om objektiviteten har det stått mycken strid. Att finna den balanspunkt som är nödvändig mellan å ena sidan att objektivt förmedla kunskap och å andra sidan förmedla en tro eller ge trons innehåll mening, kan naturligtvis bereda svårigheter. Den diskussion som varit har också lett fram till att lärarna blivit så objektiva att de inte ens vågat yppa vad de själva tror eller inte tror, inte vågat ta fram det kontroversiella och levande i det som ger tron dess verkliga innehåll och förutan vilket religionen blir fullständigt meningslös. Jag tror att det har skett en ändring på den punkten under senare år, och jag hoppas att den utvecklingen fortsätter. Ämnet måste ställas in i den problematik som finns för att det över huvud taget skall kunna fånga elevernas intresse och ge dem den kunskap som det är meningen att de skall få.

Till slut vill jag sammanfattningsvis erinra om vad den nu gällande läroplanen för grundskolan säger om religionsundervisningen. Tiden medger inte att jag läser upp hela stycket på s. 45 i utskottets betänkande nr 45. Men det som är sagt där om läroplanens sammanfattning av målet för undervisningen i religionskunskap vill jag understryka. Jag förmodar att det inte har kommit dit alldeles utan orsak utan att utskottet för sin del ansluter sig till vad som står där.

Det kan kompletteras med vad utskottet självt säger om att de etiska och religiösa frågorna inte kan isoleras från överlevnadsfrågorna, som det heter, de teknologiska framstegen och kapprustningshotet. Utskottet säger vidare att tros- och livsåskådningsfrågor i hög grad präglar våra inbördes relationer, våra relationer i arbetslivet och inställningen till de stora världsfrågorna. Kunskap om andra religioner är också väsentlig, framhåller utskottet.

Allt det här är fullständigt riktigt, och jag vill understryka det genom att ta upp det här.

Men jag skulle också vilja säga att jag tror att det är nödvändigt att vi hjälper eleverna fram till en livsåskådning. När jag lyssnade till debatten mellan Stig Alemyr och Sven Johansson, fick jag den bestämda känslan att det också var utskottets ordförandes mening att skolan skall ge handledning i sökandet efter en livsåskådning men att man naturligtvis inte – och det tycker jag är självklart för oss allihop – kan trycka på livsåskådningar på unga människor och inte heller på äldre. Då mister ju ordet livsåskådning sin mening.

Det finns naturligtvis svårigheter i detta att vara objektiv och att meddela kunskap men samtidigt hjälpa elever fram till en livsåskådning. Men jag tror att varje människa behöver en livsåskådning för att kunna leva i den här världen med dess svårigheter men också med dess glädjämnen.

Nu ligger frågan om vidareutvecklingen av läroplanen hos skolöverstyrelsen. Jag hoppas att man där gör det bästa av den och att de synpunkter som jag i all enkelhet har framfört här också tas ad notam i det arbetet.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan utom på de punkter där det föreligger reservationer med Stig Alemyr som första namn.

TORE NILSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Utan att Evert Svensson direkt polemiserade mot mig framförde han en diametralt motsatt uppfattning till den jag har om hur den livsåskådning och den kristendomskunskap som han efterlyser skall kunna nås.

Jag tyckte att Evert Svenssons anförande andades att han talade samtidigt för två saker. Han sade att man skall inte isolera religionsämnet. Jag menar att det blir aldrig så isolerat som om det integreras i de andra ämnena. Det historiska – årtalen han talade om och annat –, det torra, tar lätt överhanden. Det blir på det sättet bara en redogörelse. Om däremot kristendomsämnet är självständigt och Bibeln riktigt kommer till tals – det läromedel som enligt debatten i dag alltså finns – då kommer ämnets friskhet fram.

Det är dödande för religionskunskapen om ämnet behandlas i samband med allting annat, som då så lätt skuggar det. Därför har jag yrkat att religionsämnet skall ges självständighet.

Evert Svensson talade om att det skulle sättas in i den problematik som finns. Risker är då bara att det kommer att behandlas som en del av samhällsfrågorna i övrigt. Då försvinner dess väldiga budskap, dess förvandlande kraft, dess stora syner och dess perspektiv, det som Evert Svensson liksom jag innerst tror på.

Jag delar Evert Svenssons uppfattning att det inte går att beröva människorna det som kristendomen ger – att Alf Ahlberg har rätt menar jag också. Men låt oss nu göra ett försök att släppa lös lejonet, som någon sade, det starka och väldiga som ändå finns här. Låt oss se om det inte betyder början till en förvandling av skolan och därmed också av hem och samhälle.

EVERT SVENSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Man får naturligtvis försöka välja i det här avseendet. Jag tror att den tid är förbi som Tore Nilsson förespråkar, när kristendomsämnet – då hette det så – var ett ämne för sig. Jag tror också att det vore helt olyckligt om den kom igen. Om Tore Nilsson och jag tar kristendomen och religionerna på allvar, så menar vi ju ändå att detta är en del av vårt liv, en del av människornas liv, en del av samhällets liv, och då måste det också komma in i samhällsorienteringen. För min del tror jag att risken för en isolering är enorm, och därför har jag hela tiden ställt upp på den integrering som inleddes för några år sedan och som man nu fortsätter med.

Vi sade emellertid i vår motion att det är viktigt att det ges bestämd tid för den här undervisningen så att den kommer in i de olika momenten. Regeringen har också antagit det målet och i det fallet gått ifrån skolöverstyrelsens förslag.

Den risk som Tore Nilsson talade om – ämnet skjuts åt sidan, det är besvärligt, man vill inte ta det, man har inte kunskaper nog, fortbildningen har inte slagit igenom ordentligt – finns naturligtvis, men man får i det här avseendet väga risker mot varandra. Risker för isolering med Tore Nilssons linje är, menar jag, betydligt större än den risk vi löper med det system som regeringen nu har föreslagit och som utbildningsutskottet har gått in för.

TORE NILSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag tror tvärtom att den tiden kommer, den är inte förbi, Evert Svensson. Allt fler svenskar kommer att kräva någonting som är effektivt – förstå mig rätt. Det finns en förtvivlan i många hem, hos många ansvariga. Jag läser vad KF skriver om registrering av snatteri. Det är bara en liten detalj, en av de tusen saker som visar att människorna säger: Det kan inte fortsätta så här! Men vi kan inte gå in med våld, vi kan inte önska oss ett totalitärt samhälle, där man med hårda yttre medel sätter människor på plats. Det fanns en tid när kristendomen förvandlade samhället, och jag tror allt fler människor förstår att det är enda vägen.

Evert Svensson har rätt att tro att man isolerar ämnet mera genom att följa de riktlinjer som vi har pekat på, och vi kan naturligtvis inte här övertyga varandra. Jag menar att detta är rätta sättet, om man vill ta fram kraften i det som kallas religion eller kristendom.

EVERT SVENSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Vi måste också förstå att samhället har förändrats och att vi nu inte lever i enhetssamhälle; vi har samma diskussion när det gäller problematiken stat och kyrka. Vi lever i ett pluralistiskt samhälle med olika åskådningar. Det gäller inom kristendomen samfundsmässigt och det gäller olika religioner. Kristendom är inte den enda religion vi har att ta hänsyn till. Vi har en invandring i det här landet, vi får muslimer hit och vi har katoliker inom kristendomens ram. Vi lever i ett annat samhället, Tore Nilsson, än vi gjorde för låt oss säga 30–40 år sedan, och det måste vi också ta hänsyn till.

Det som då uppträder som ett problem är detta: Skall vi kunna hålla ihop den svenska grundskolan så att alla barn kan gå i den? Det är min förhoppning. Jag vill inte ha en segregerad skola med olika konfessioner. Det vore olyckligt om vi fick en sådan. Den linje som valdes en gång – jag tror att det var 1919 som läroplansreformen genomfördes – håller fortfarande, och det kommer den att göra än mer just därför att samhället är pluralistiskt.

ULLA EKELUND (c):

Herr talman! Under dagens läroplansdebatt har flera talare berört frågan om religionskunskapens ställning. Bl. a. har Linnea Hörlén uttalat sin tillförsikt beträffande ämnets behandling i den nya läroplanen. När jag läste propositionen kände jag inte riktigt samma tillförsikt som den Linnea Hörlén har deklarerat i dag. Jag har nämligen funnit att propositionen inte bara innehåller formuleringar av den typ Linnea Hörlén redovisade utan också mera vaga sådana när det gäller ämnet religionskunskap. Det är anledningen till att jag väckt min motion.

När man skall lösa en svår uppgift är en klar målsättning, en anvisad färdriktning och enkla faktauppgifter en värdefull hjälp. Att undervisa i religionskunskap upplevs av många som en svår uppgift, en uppgift där en klar målsättning och en adekvat utbildning inte bara är en hjälp utan en nödvändig förutsättning för såväl lärare som läromedelsframställare.

Det nya läroplansförslaget ser enligt min mening inte ut att bli till samma hjälp härvidlag som den läroplan vi nu använder. Det upplever jag som beklagligt, men även som underligt, ty i såväl propositionen som utskotts-
betänkandet talas på flera ställen i allmänna ordalag om religionens betydelse för individ och samhälle. Varför har man då inte följt upp de motionskrav som jag och andra motionärer framfört, nämligen att ämnet religionskunskap som en levande del bland övriga orienteringsämnen skall få ha kvar sin utformning med mål och huvudmoment?

Vi behöver även i fortsättningen en insikt i den religion som är grunden för vår västerländska kultur. Vi behöver göra till vårt något av det arv som finns i våra psalmer och i Bibelns berättelser. Vi behöver lära oss att leva oss in i ordet: Allt vad ni vill att människorna skall göra er, det skall ni också göra dem. Och slutligen: Vi behöver lära känna andra religioner, bl. a. för att förstå våra invandrare och de folk vi vänder oss till i vårt biståndssamarbete.

Jag tror inte att statsrådet i propositionen eller utskottet i sitt betänkande velat försvåra situationen för dem som undervisar i religionskunskap eller för dem som framställer läromedel i ämnet, men jag befarar att det är vad som kan bli följden.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till centerreservationerna och i övrigt till utskottets hemställan i betänkandet utom vad gäller mom. 48, där jag yrkar bifall till reservationen 15 som tar upp mitt motionsyrkande.

ROLF RÄMGÅRD (c):

Herr talman! Jag skall vid den här tidpunkten beröra bara en del av utskottets betänkande om grundskolans läroplan.

Under flera riksmöten har jag och flera andra motionerat om en utökning av ämnet gymnastik och idrott i grundskolan. Utskottet har under senare år hänvisat till SÖ:s arbete med en reviderad läroplan, och därmed har också motionerna i fråga avslagits.

I dag ligger den nya läroplanen för slutbehandling på riksdagens bord.

I några motioner har vi också under det här riksmötet tagit upp frågan om ämnet gymnastik och idrott i skolan. En av motionerna har väckts under allmänna motionstiden och har nr 524. Den tar upp vikten av att ge eleverna kunskaper i fysiologi, kost och motion i syfte att ge alla regelbundna motionsvanor som lever kvar efter avslutad skolgång. Den tar också upp hur viktigt det är att eleven hinner med sin personliga hygien i samband med gymnastiklektionerna, dvs. att tvätta sig och duscha efter avslutad lektion. Vi menar att riksdagen till regeringen borde uttala att SÖ skulle utge vissa principer om hur ämnet gymnastik och idrott skall bedrivas.

Utskottet hänvisar i sitt betänkande till att det är skolan själv som skall svara för de schematekniska lösningarna. Det kan jag gärna hålla med om, men det finns vissa grundläggande principer som borde vara generella. Till dessa hör bl. a. tidsaspekten, dvs. lektionstidens längd.

Jag är tyvärr besviken på både regeringens proposition och utskottets förslag i detta avseende. Nu avgörs frågan av vilket intresse skolledningen har av detta ämne vid resp. skola. Det är inte tillfredsställande.

I andra motioner, nr 2634 och 2607, den senare av Lars Schött, väckta med anledning av propositionen, har vi motionärer yrkat på att tiden för idrott bör utökas i första hand för lågstadiet.

SÖ hade i sitt förslag till timplan för lågstadiet ökat tiden för gymnastik och idrott med 1,5 veckotimmar på bekostnad av orienteringsämnena. I propositionen tar man emellertid bort denna utökning, och utskottet ansluter sig också till propositionens förslag. Utskottet konstaterar hur viktigt det är med fysisk aktivitet just för barn i lågstadiet, som har stort behov av rörelsefrihet. Men utskottet anser samtidigt att de utökade praktiska inslagen i form av slöjd och hemkunskap också ställer anspråk på tid. Därmed avstyrker utskottet motionerna.

Herr talman! Jag hinner inte på den korta tid jag har på mig att utveckla argumenten för en utökning av tiden för gymnastik och idrott på lågstadiet. Men nog är det bra inkonsekvent att eleven när han eller hon går i ettan har en veckotimme gymnastik medan eleven har tre veckotimmar i trean. Rörelsebehovet är ju ändå störst hos eleven i första klass, samtidigt som den motoriska inlärningsförmågan är störst då.

Det är av största vikt att barn under den dynamiska utvecklingsperioden, som inträffar vid 7–10 års ålder, ges tillfälle att lära sig motoriska färdigheter. Den motoriska utvecklingen utgör en viktig och avgörande del av individens totala utveckling, fysiskt, psykiskt och socialt.

Att inte låta barn röra sig är ett sätt att trötta ut dem. Att låta dem röra sig på rätt sätt innebär en form av vila och avspändhet för dem.

Vid observationsundersökningar visas också att barn, när de har möjlighet att röra sig efter ca 20 minuters stillasittande, bryter av med kraftig fysisk aktivitet.

Förskolebarnen stimuleras i dag till ökad fysisk aktivitet. Deras rörelsebehov är dock fortfarande inte tillgodosett. När sjuåringen så börjar skolan erbjuds han eller hon endast en timme idrottsundervisning per vecka. Detta är högst beklagligt med tanke på den stora och avgörande betydelse för barnets hela utveckling som den motoriska färdighetsutvecklingen har.

Det som missas i motorisk utveckling under barn- och ungdomsåren går inte att komplettera senare i livet. Om barnen skall få bestående intresse för fysisk aktivitet måste de ges möjligheter att lära sig färdigheterna under rätt utvecklingsskede.

Sammanfattningsvis vill jag anföra följande: Det är av mycket stor vikt att den totala skolmiljön på alla sätt stimulerar barnen att vara fysiskt aktiva. Pausgymnastik o. d. bör varvas in i teoriundervisningen.

Herr talman! Jag yrkar därmed bifall till motionen 2607 av Lars Schött samt motionerna 2634 och 524.

I detta anförande instämde Lars Schött (m), Karl-Eric Norrby (c), Rune Torwald (c), Elis Andersson (c) och Maj Pehrsson (c).

STIG ALEMYR (s):

Herr talman! Jag kan i mycket instämma med Rolf Råmgård. Vi har i utskottet haft stora bekymmer med idrottsämnet på lågstadiet. Det är helt klart att det skulle vara till stor fördel om vi hade mera utrymme för den fysiska träningen redan så tidigt i skolan. Men utskottet har efter mycket funderande inte kunnat komma fram till var den timmen skulle tas. Det är skälet till att vi inte har kunnat tillstyrka motionen. Däremot har vi sagt att i fria aktiviteter eller över huvud taget i livet i skolan bör det vara möjligt att åstadkomma så mycket av rörelse att man kan få en del av det som motionen eftersträvar.

Det är alltså med beklagande som vi finner att det inte är möjligt att tillgodose motionärernas önskemål. Det skulle gå ut över något annat, och det har inte varit möjligt att göra den konstruktionen.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation nr 1 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Ove Nordstrandh begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Ove Nordstrandh begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 254
Nej – 50

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering, dels utskottets hemställan med den ändring i motiveringen som föreslagits i reservationen nr 2 av Ove Nordstrandh m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Ove Nordstrandh begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

Läroplan för grundskolan

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 3 med godkännande av utskottets motivering röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring i motiveringen som föreslagits i reservationen nr 2 av Ove Nordstrandh m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Ove Nordstrandh begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 235
Nej - 69

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2598 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Alf Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2598 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Alf Lövenborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 301
Nej - 2

Mom. 5

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2598 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Alf Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 6 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2598 av Rolf Hagel och Alf I.övenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Alf Lövenborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300
Nej - 2

Mom. 7

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av Sven Johansson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Sven Johansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 7 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av Sven Johansson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Sven Johansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 228
Nej - 68
Avstår - 8

Mom. 8 och 9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 10

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 924 av Karin Nordlander, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 10 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 924 av Karin Nordlander.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 294
Nej - 9

Mom. 11

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 632 av Lars Werner m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 11 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 632 av Lars Werner m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 9

Mom. 12

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Ove Nordstrandh begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 12 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Ove Nordstrandh begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 255
Nej - 49

Mom. 13

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr

2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del. och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 13 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

*Läroplan för
grundskolan*

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 9

Mom. 14-16

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 17

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lena Hjelm-Wallén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 17 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lena Hjelm-Wallén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 144
Avstår - 1

Mom. 18

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 18 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 9

Mom. 19

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lena Hjelm-Wallén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 19 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lena Hjelm-Wallén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 145

Mom. 20-23

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 24

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 24 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 9

Mom. 25 och 26

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 27

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 27 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 293
Nej - 10
Avstår - 1

Mom. 28

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 7 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Hans Nyhage begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 28 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 7 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Hans Nyhage begärde rösträk-

ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 255

Nej – 49

Mom. 29

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 29 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 295

Nej – 9

Mom. 30

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 31

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 8 av Stig Alenmyr m. fl. samt 3:o) reservationen nr 9 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Lena Hjelm-Wallén begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Hans Nyhage begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 31 antar reservationen nr 8 av Stig Alenmyr m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 9 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Hans Nyhage begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 150
Nej - 49
Avstår - 104

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 31 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lena Hjelm-Wallén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 145

Mom. 32

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 33

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 33 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 294
Nej - 9

Mom. 34

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 10 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Åke Gillström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 34 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 10 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Åke Gillström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 136
Avstår - 9

Mom. 35

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 35 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 9

Mom. 36

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 11 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Ove Nordstrandh begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 36 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 11 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Ove Nordstrandh begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 253
Nej - 50

Mom. 37

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 38

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 12 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Hans Nyhage begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 38 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 12 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Hans Nyhage begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 255
Nej - 49

Mom. 39

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 13 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Ove Nordstrandh begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 39 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 13 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Ove Nordstrandh begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 255
Nej - 49

Mom. 40

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 14 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lennart Bladh begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 40 röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 14 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lennart Bladh begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 145

Mom. 41 och 42

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 43

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 794 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 43 röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 794 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 9

Mom. 44 och 45

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 46

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 46 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 292
Nej - 9

Mom. 47

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 48 och 49

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 15 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Hans Nyhage begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 48 och 49 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 15 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Hans Nyhage begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 252
Nej - 52

Mom. 50

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr

---

*Läroplan för
grundskolan*

2599 av Tore Nilsson m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Nilsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarerna bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 50 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarerna bifallit motionen nr 2599 av Tore Nilsson m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarernas ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Nilsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 285
Nej - 13
Avstår - 6

Mom. 51

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 52

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 16 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Åke Gillström begärde votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarerna bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 52 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarerna bifallit reservationen nr 16 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarernas ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Åke Gillström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 151
Nej - 143
Avstår - 9

Mom. 53

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 54

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets

hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionerna nr 2599 av Tore Nilsson m. fl. samt nr 2602 av Allan Åkerlind och Tore Nilsson i motsvarande delar, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Nilsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 54 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionerna nr 2599 av Tore Nilsson m. fl. samt nr 2602 av Allan Åkerlind och Tore Nilsson i motsvarande delar.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Nilsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 280
Nej – 19
Avstår – 4

Mom. 55

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 370 av Tore Nilsson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Nilsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 55 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 370 av Tore Nilsson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Nilsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 281
Nej – 19
Avstår – 3

Mom. 56

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 17 av Ove Nordstrandh m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Hans Nyhage begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Tisdagen den
5 juni 1979

*Läroplan för
grundskolan*

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 56 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 17 av Ove Nordstrandh m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Hans Nyhage begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 239
Nej - 58
Avstår - 5

Mom. 57

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 58

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionerna nr 2607 av Lars Schött och nr 2634 av Rolf Rämngård m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 59

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna nr 524 av Rolf Rämngård m. fl. och nr 2634 av Rolf Rämngård m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 60-62

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 63

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 18 av Bengt Wiklund m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Åke Gillström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 63 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 18 av Bengt Wiklund m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Åke Gillström begärde rösträk-

ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 216
Nej - 84
Avstår - 3

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

---

*Läroplan för
grundskolan*

Mom. 64-66

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 67

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 67 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 294
Nej - 9

Mom. 68

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 69

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2598 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Alf Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 69 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2598 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Alf Lövenborg begärde rösträk-

Tisdagen den
5 juni 1979

---

*Läroplan för
grundskolan*

ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 291

Nej - 10

Mom. 70 och 71

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 72

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 19 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage samt 3:o motionerna nr 272 och 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande delar, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Eva Hjelmström begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Eva Hjelmström begärt votering även beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 72 antar reservationen nr 19 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionerna nr 272 och 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande delar.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 62

Nej - 17

Avstår - 225

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 72 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 19 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Birgitta Rydle begärde rösträk-

ning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 241
Nej - 58
Avstår - 5

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

---

*Läroplan för
grundskolan*

Mom. 73

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 20 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lena Hjelm-Wallén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 73 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 20 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lena Hjelm-Wallén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 160
Nej - 144

Mom. 74

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 21 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Åke Gillström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 74 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 21 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Åke Gillström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 155
Nej - 147
Avstår - 1

Mom. 75

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 22 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Birgitta Rydle begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 75 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 22 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Birgitta Rydle begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 254
Nej – 49

Mom. 76

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna nr 272 av Lars Werner m. fl. och nr 939 av Maj Britt Theorin m. fl. i motsvarande delar, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 76 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionerna nr 272 av Lars Werner m. fl. och nr 939 av Maj Britt Theorin m. fl. i motsvarande delar.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 287
Nej – 13
Avstår – 3

Mom. 77

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 23 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lena Hjelm-Wallén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 77 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 23 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lena Hjelm-Wallén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 145

Mom. 78

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 79

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 24 av Claes Elmstedt m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Claes Elmstedt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 79 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 24 av Claes Elmstedt m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Claes Elmstedt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 178
Nej - 123
Avstår - 3

Mom. 80

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 25 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Åke Gillström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 80 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 25 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Åke Gillström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159

Nej - 145

Mom. 81

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 26 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Birgitta Rydle begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 81 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 26 av Ove Nordstrandh och Hans Nyhage.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Birgitta Rydle begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 253

Nej - 49

Avstår - 1

Mom. 82-84

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 85

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 85 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 291
Nej - 11

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

---

*Läroplan för
grundskolan*

Mom. 86-88

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 89 och 92

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 27 av Stig Alemyr m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lena Hjelm-Wallén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 89 och 92 röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 27 av Stig Alemyr m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lena Hjelm-Wallén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 145

Mom. 90 och 91

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 93

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 93 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

---

*Läroplan för
grundskolan*

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 291
Nej - 13

Mom. 94

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 28 av Claes Elmstedt m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Claes Elmstedt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 94 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 28 av Claes Elmstedt m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Claes Elmstedt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 174
Nej - 130

Mom. 95-100

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 101

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Eva Hjelmström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 45 mom. 101 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2636 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Eva Hjelmström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 289
Nej - 11

§ 2 Förslag till renhållningslag, m. m.

Föredrogs jordbruksutskottets betänkande 1978/79:35 med anledning av propositionen 1978/79:205 med förslag till renhållningslag, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1978/79:205 hade regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att anta förslag till

1. renhållningslag,
2. lag om ändring i miljöskyddslagen (1969:387),
3. lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958:663).

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes följande:

”I propositionen föreslås ändringar i renhållningslagstiftningen som ger kommunerna stor frihet att utforma renhållningsverksamheten inom kommunerna efter lokala förhållanden. Förslaget öppnar samtidigt möjlighet för kommunmedlemmarna att i större utsträckning än f. n. påverka utformningen av renhållningen.

Bestämmelserna om renhållning, som f. n. är uppdelade på flera författningar, förs samman i en lag, renhållningslagen.”

I detta sammanhang hade behandlats

dels de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna

1978/79:540 av Yngve Nyquist m. fl. (s), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde en skyndsam översyn av möjligheterna att skapa såväl en ändamålsenlig hantering av järnskrot i avfallsanläggningar som mottagningskapacitet i stålverken för sådant järnskrot såsom en framtida råvaruresurs,

1978/79:757 av Rune Torwald (c) och Maj Pehrsson (c),

1978/79:1977 av Karl Leuchovius m. fl. (m),

1978/79:1986 av Martin Olsson (c), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde utredning om att belägga papper, som tillverkades av virkesråvara och försålles inom landet, med en återvinningsavgift i syfte att stimulera utnyttjande av returpapper,

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna

1978/79:2667 av Rune Torwald m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen skulle

1. uttala sin anslutning till renhållningskommitténs målsättningspolicy för anordnande av kommunal renhållning,

Förslag till renhållningslag, m. m.

Tisdagen den
5 juni 1979

Förslag till renhållningslag, m. m.

2. anta renhållningslagen med de ändringar i paragraferna 4, 7 och 9 som föreslagits i denna motion, innebärande bl. a. att generell dispens från hämtning av trädgårdsavfall skulle lämnas dem som anordnade godtagbar kompost på sina fastigheter.

3. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande hämtning i glesbygden av latrin och slam etc.,

1978/79:2681 av Hans Wachtmeister m. fl. (m), vari hemställts

1. att riksdagen skulle anta det vid propositionen fogade förslaget till renhållningslag med den ändring att 1, 4, 7 och 9 §§ skulle erhålla av motionärerna angiven lydelse, innebärande

beträffande 1 § att ordet "uppsamling" i samband med definiering av begreppet hantering skulle ersättas med ordet "insamling".

beträffande 4 § att undantag från bortförslingskyldigheten skulle medges i glesbebyggelse, om detta inte medförde sanitär olägenhet.

beträffande 7 § att fastighetsägaren själv fick behandla avfallet, om detta skedde i ringa utsträckning och inte medförde sanitär olägenhet.

beträffande 9 § att fråga om undantag från renhållningsordningens föreskrifter skulle prövas av hälsovårdsnämnden med stöd av vad som sagts i 4 § samt

att 24 § skulle utgå och 25 § bli 24 § och 26 § bli 25 §,

2. att riksdagen uttalade att avgift för sophämtning m. m. inte skulle tas ut när det varaktigt inte uppstod något avfall för avhämtning på en fastighet.

dels den med anledning av propositionen 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati m. m. väckta motionen 1978/79:2461 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen beslutade – för den händelse i annat sammanhang framfört yrkande om bifall till motionen 1978/79:1977 icke av riksdagen godtogs – dels att enskild fastighetsägare i glesbygd skulle ha rätt att föranstalta om omhändertagande av på fastigheten uppkommande avfall för så vitt det inte kunde visas att uppenbara sanitära olägenheter uppkom, dels att kommuner icke skulle äga rätt att kräva avgifter i sådana fall då något avfall icke stod att hämta.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. beträffande grunderna för en reviderad renhållningslagstiftning

a) avslå motionerna 1978/79:757 och 1978/79:1977,

b) anse motionen 1978/79:2667, yrkandet 1, besvarad med vad utskottet anförde,

c) anse motionen 1978/79:2667, yrkandet 3, besvarad med vad utskottet anförde,

2. med avslag på motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i förevarande del, anta 1 § i det genom propositionen framlagda förslaget till renhållningslag,

3. beträffande bortförsling av hushållsavfall och renhållningsordning m. m.

a) med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2, och motionen

1978/79:2681, yrkandet 1, båda i förevarande del, anta 4 § förslaget till renhållningslag,

b) med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2, och motionen 1978/79:2681, yrkandet 1, båda i förevarande del, anta 7 § förslaget till renhållningslag,

c) med avslag på motionen 1978/79:2627, yrkandet 2, och 1978/79:2681, yrkandet 1, båda i förevarande del, anta 9 § förslaget till renhållningslag,

d) avslå motionen 1978/79:2461 såvitt avsåg omhändertagande av avfall,

4. beträffande ansvar med avslag på motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i förevarande del, anta 24 § förslaget till renhållningslag.

5. beträffande avgifter för sophämtning lämna motionen 1978/79:2461 i återstående del och motionen 1978/79:2681, yrkandet 2, utan vidare åtgärd.

6. anta förslaget till renhållningslag i den del det inte omfattades av utskottets hemställan ovan,

7. anta det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i miljöskyddslagen (1969:387),

8. beträffande ändring i hälsovårdsstadgan på det sätt bifalla regeringens förslag att riksdagen skulle

A. anta ingressen till förslaget till lag om ändring i hälsovårdsstadgan med av utskottet föreslagen lydelse.

B. besluta att 83 § hälsovårdsstadgan skulle ha av utskottet föreslagen lydelse,

C. anta lagförslaget i övrigt,

9. beträffande vissa återvinningsfrågor anse motionerna 1978/79:540 och 1978/79:1986 besvarade med vad utskottet anfört.

Reservationer hade avgivits

1. av Hans Wachtmeister, Gunnar Johansson och Sven Eric Lorentzon (samtliga m) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

beträffande bortforsling av hushållsavfall och renhållningsordning m. m. att riksdagen skulle

a. med anledning av regeringens förslag och motionen 1978/79:2461 i denna del och med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2 i denna del, samt med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, anta 4 § förslaget till renhållningslag med den lydelse reservanterna föreslagit,

b. med anledning av regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2 i denna del, samt med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, anta 7 § förslaget till renhållningslag med den lydelse reservanterna föreslagit,

c. med anledning av regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2 i denna del, samt med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, anta 9 § förslaget till renhållningslag med den lydelse reservanterna föreslagit,

2. av Hans Wachtmeister, Gunnar Johansson och Sven Eric Lorentzon (samtliga m) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa att riksdagen skulle beträffande ansvar med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, besluta att 24 § förslaget till renhållningslag skulle utgå.

3. av Hans Wachtmeister, Gunnar Johansson och Sven Eric Lorentzon (samtliga m) som ansett att utskottet under 5 bort hemställa att riksdagen skulle beträffande avgifter för sophämtning godkänna vad reservanterna med anledning av motionen 1978/79:2461 i denna del och motionen 1978/79:2681, yrkandet 2, anfört om debitering av avgifter för sophämtning.

4. av Bertil Jonasson, Filip Johansson, Märta Fredrikson och Rune Johnsson i Mölndal (samtliga c) som ansett att utskottets yttrande skulle ha den ändrade lydelse reservanterna angivit.

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Proposition nr 205, som behandlas i jordbruksutskottets betänkande nr 35, föreslår ändringar i renhållningslagstiftningen.

Låt mig säga att jag hälsar det nya förslaget med tillfredsställelse. Den gamla renhållningslagen av år 1970, som innebar ett kommunalt sopmonopol, var utformad efter tätortsbebyggelsens förhållanden och behov. Där har det fungerat väl, efter vad jag kan förstå. Men det stämde inte in i ett önskvärt system för glesbygdens vidkommande. Vissa kommuner har klarat sophämtningen utan större gnissel. Många har dock lyckats dåligt. Sophämtningssystemet blev osmidigt och stelbent, och det förorsakade mycken förargelse.

Framför allt var förhållandet sådant vid lantgårdar och bostadshus som låg avlägset och där man mycket väl utan svårigheter och sanitära olägenheter kunnat ta vara på avfallet själv. Men även om inget fanns att hämta för bilen förbi i alla fall, och vederbörande fastighetsägare krävdes på avgifter för tjänster som aldrig utnyttjats eller beställts. De som sökte dispens hade föga framgång.

Från bl. a. centerns sida har vi gjort många framställningar för att rätta till missförhållandena. På vissa håll har förbättringar också kunnat ske genom en bättre anpassning till människors behov.

Trepartiregeringen tillkallade i februari 1977 en kommitté med uppdrag att se över renhållningslagstiftningen. Detta var nödvändigt. Det förslag vi nu har att behandla är en produkt från kommitténs arbete. Regeringens proposition innebär vissa smärre förändringar av kommitténs förslag.

Man ger nu kommunerna större frihet att utforma renhållningsverksamheten efter lokala förhållanden. Kommunmedlemmarna får nu också större möjligheter att påverka utformningen av renhållningen. Tidigare måste kommunerna söka dispens hos länsstyrelserna. Hädanefter får de bestämma själva. En ytterligare fördel är att man nu sammanför några författningar i en lag.

För varje kommun skall upprättas en renhållningsordning med föreskrifter. Där skall anges från vilka områden, fastigheter eller uppsamlingsställen som bortforsling skall ske. Det skall vidare anges vilka slag av hushållsavfall som skall forslas bort, hur ofta bortforsling skall ske och hur verksamheten i övrigt skall vara ordnad. Här kan man anpassa antalet hämtningar till vad som passar vederbörande.

I renhållningsordningen skall föreskrivas under vilka förutsättningar undantag kan medges. Detta skall prövas av hälsovårdsnämnden.

Kommunfullmäktige skall anta renhållningsordningen. När renhållningsordningen upprättas skall detta ske genom samråd med fastighetsinnehavare. Det är mycket viktigt att detta sker. Om dessa regler hade gällt tidigare skulle kritiken mot renhållningssystemet aldrig ha blivit så våldsamt. Tomkörning, bråk om avgifter o. d. skulle till stor del ha eliminerats.

Komposterbart hushållsavfall bör enligt min mening kunna omhändertas av fastighetsinnehavaren själv. Den som får rätt att ta till vara avfallet själv måste givetvis göra det på ett sätt som inte föranleder sanitära olägenheter. Detta skall övervakas och kunna ge anledning till ingripande.

Centerns ledamöter i jordbruksutskottet har i huvudsak anslutit sig till propositionens förslag. På vissa punkter har i skrivningen föreslagits förbättringar. På en punkt har vi dock inte lyckats få majoritet för våra krav. Rune Torwald m. fl. centerpartister har i motionen 2667 tagit upp de ekologiska verkningarna och möjligheterna för personer vilkas fastigheter är utrustade med multrumanläggning eller för innehavare av jordbruksfastighet med djurhållning att erhålla generell dispens. Vi tycker inte att skrivningen i betänkandet i anledning av detta motionsyrkande är bra. Vi har inte yrkat på en ändring i lagen men trycker i reservationen 4 på att de enskildas behov och önskemål bör beaktas. Vi förutsätter i reservationen att förekomsten av multrumanläggning eller djurhållning på jordbruksfastighet skall beaktas vid den praktiska tillämpningen av lagen. Vad som kan gå tillbaka i naturens eget kretslopp skall göra det. Jag yrkar bifall till reservationen 4.

Moderaterna i utskottet har i reservationen 1 yrkat på smärre ändringar av lagtexten. Vi anser att sådana inte behövs utan att reservanternas synpunkter beaktas genom skrivningen i utskottets betänkande och vår skrivning i reservationen 4. Jag yrkar således avslag på reservationen 1.

I moderaternas reservation 2 yrkas att straffbestämmelserna skall utgå ur lagförslaget. Jag anser inte att detta är möjligt om man skall kunna komma till rätta med dem som skräpar ner och förstör för andra. Jag yrkar avslag på reservationen 2.

I reservationen 3 yrkar moderaterna att riksdagen skall besluta att avgift inte skall tagas ut i de fall där det inte varaktigt uppstår några sopor för avhämtning. Då detta enligt utskottsmajoriteten skulle bli mycket svårt att administrera har vi inte gått med på det kravet. Jag hävdar principen att man inte skall betala för tjänster som man inte utnyttjar, men detta måste klaras på annat sätt – som jag tidigare har varit inne på – genom en rätt uppläggning av verksamheten beträffande bestämmelser om hämtning etc. Därför yrkar jag avslag på reservationen 3.

Tisdagen den
5 juni 1979

Förslag till renhållningslag, m. m.

Herr talman! Det är bra att vi får en bättre renhållningslag. Jag hoppas att den kommer att fungera. Om så inte blir fallet får vi återkomma.

Jag yrkar bifall till reservationen 4 och i övrigt till vad utskottet hemställt.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

KARL LEUCHOVIUS (m):

Herr talman! Det kommunala renhållningsmonopolet har alltifrån riksdagsbeslutet 1970, då samma regler kom att gälla för både tätortens och glesbygdens invånare, varit en källa till mycket irritation och åstadkommit många problem. 1974 års riksdag gav kommunerna större frihet att inom glesbygdsområden ordna sophämtningen på ett smidigare och efter behovet bättre anpassat sätt. Tyvärr motsvarade varken Kommunförbundet – genom rekommendationer till kommunerna – eller särskilt många enskilda kommuner det förtroende som riksdagen då gav dem. För många enskilda fastighetsinnehavare blev problemen lika stora som tidigare. Den kommunala byråkratin, styrningen och makten över den enskilda människan ville man inte ge avkall på.

Vid trepartiregeringens tillkomst tillsattes på förslag av dåvarande jordbruksministern Anders Dahlgren en utredning om översyn av soplagen – renhållningskommittén. Den lade redan i mars månad 1978 fram sitt betänkande. Kommitténs förslag innebar en ökad satsning på information, en sammanförd renhållningslagstiftning och en enklare besvärordning med sakprövning enligt förvaltningsbesvär.

Förslaget innebar även ökade befogenheter för kommunerna att besluta om den närmare omfattningen av kommunernas renhållningsverksamhet. Men kommittén föreslog också, och det är väsentligt, att fastighetsinnehavare i glesbygden själv genom anmälan till kommunen skulle få avgöra om han ville anlita kommunens renhållningsservice eller omhänderta avfallet själv. En förutsättning för det sistnämnda var självfallet att detta kunde göras utan att sanitär olägenhet uppstod.

Denna möjlighet till frihet under ansvar för landsbygdens fastighetsinnehavare som majoriteten, bestående av samtliga borgerliga ledamöter från moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet, i utredningen ställde sig enig bakom, har tyvärr inte accepterats vare sig av en del remissinstanser eller av propositionsskrivande statsrådet Enlund.

I stället föreslås i propositionen 205, som jordbruksutskottets majoritet i stort ställt sig bakom, att kommunerna skall av fullmäktige anta en renhållningsplan, vilken föreskriver under vilka förutsättningar undantag skall kunna medges från sophämtningen. I såväl propositionen som utskotts-betänkandet sägs att samråd med berörda fastigheter skall ske, men att hänsyn inte kan tas till enskilda fastighetsägares krav.

Kritiken mot renhållningslagen och det kommunala renhållningsmonopolet har nästan uteslutande gällt dess tillämpning inom glesbygdsområden och

att den enskilda fastighetsägarens möjlighet att påverka utvecklingen och sin egen situation har varit alltför begränsad och svårtolkad.

Det förslag som vi i dag har att ta ställning till förbättrar knappast denna situation, och kritiken mot nu gällande ordning kommer enligt min och moderata samlingspartiets bedömning inte att försvinna.

De stora olikheter mellan kommunerna när det gäller renhållningsservice på landsbygden som i dag finns lär inte heller bli bättre om jordbruksutskottets majoritetsförslag kommer att antas. Jag kan bara redovisa att det i mitt eget län finns mycket stora olikheter i bedömningen i och mellan kommunerna. Någon kommun har fortfarande en nolla i kolumnen där hälsovårdsnämnden har möjlighet att ge dispens till fastighetsinnehavare. Andra kommuner har upp till 400 beviljade dispenser. Dessa olikheter kommer troligtvis att råda även med det nya förslaget.

Jag har för min del självfallet inget emot en förstärkt kommunal självstyrelse. Men denna får dock inte, enligt mitt sätt att se, ske så att enskilda människor sätts under kommunalt förmynderskap och fråntas rätten till att få sina besvär sakligt prövade.

På några områden har propositionen och utskottet anslutit sig till utredningens och delvis till motionärernas förslag, och där har vi inga delade meningar. Och visst kan även jag erkänna att det finns förbättringar mot nu gällande regler i utskottets betänkande. Men på några punkter, som vi från moderata samlingspartiet anser mycket väsentliga, har vi inte kunnat dela utskottsmajoritetens förslag, och där är det heller inte fråga om förbättringar utan snarare tvärtom.

Med anledning av propositionen har avlämnats tre motioner från moderata samlingspartiet, med Gösta Bohman, Hans Wachtmeister och mig själv som första namn. Här har vi alla krävt förbättringar av den enskilda fastighetsägarens möjlighet att hävda sin ställning och sin rätt gentemot kommunerna. Vi har begärt en sakprövning och har begärt att avgift inte skall tas ut när det inte finns några sopor att hämta.

Vid utskottets betänkande har fogats tre reservationer från moderata samlingspartiet. Reservationen 1 berör dels undantag från den kommunala sophämtningen för fastighet i glesbygd, dels besvärsordningen. Enligt utskottets förslag skall en kommunal renhållningsordning finnas och fastställas genom beslut av kommunfullmäktige.

Renhållningsordningen kan på grund härav inte angripas med förvaltningsbesvär utan endast genom kommunalbesvär. Detta innebär, som också framgår av reservationen, att kommun som i sin renhållningsordning inför mycket rigida regler om undantag från renhållningsordningen i praktiken betar kommuninnevärnarna rätten och möjligheten att efter besvär få tillstånd en allsidig och rimlig prövning av frågan. Detta förslag av utskottet kan vi från moderata samlingspartiet inte tillstyrka, utan vi reserverar oss på den här punkten.

Reservation nr 2 berör förslaget om straffbestämmelser. Vi kan inte heller här ansluta oss till utskottets uppfattning utan yrkar såväl i reservationen som i motionen avslag på det framställda yrkandet och anser att straffbestämme-

Tisdagen den
5 juni 1979

Förslag till renhållningslag, m. m.

sen bör utgå.

Reservation nr 3 gäller avgiftsdebitering. Vi säger där att det genom ett riksdagsuttalande skall slås fast, att några avgifter ej skall tas ut då det varaktigt inte uppstår några sopor för avhämtning på en fastighet. Från moderata samlingspartiets sida anser vi att hela utskottet borde ha slutit upp bakom denna begäran, men så har inte skett.

Herr talman! Det förslag som vi i dag har att ta ställning till innebär förbättringar men också större makt åt kommunerna. Låt oss innerligt hoppas att kommunerna denna gång i handling skall visa att de både kan och vill gå människorna till mötes och lugna de många förtvivlade människor som kommit i kläm på grund av byråkraters tillämpning av renhållningslagen.

Om tiden hade tillåtit det, skulle jag här ha kunnat referera en del av de många samtal och brev som jag fått under åren. Men jag skall avstå från detta.

Herr talman! Slutligen yrkar jag bifall till de moderata reservationerna 1, 2 och 3 som är fogade vid utskottets betänkande.

BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! I jordbruksutskottets betänkande, som vi nu har till behandling i kammaren, tillstyrks regeringens förslag till ny renhållningslag, lag om ändring i miljöskyddslagen och lag om ändring i hälsovårdsstadgan.

I propositionen från jordbruksministern Eric Enlund föreslås ändringar i renhållningslagstiftningen som ger kommunerna stor frihet att utforma renhållningsverksamheten inom kommunerna efter lokala förhållanden. Samtidigt öppnas en möjlighet för kommunmedlemmarna att i större utsträckning än som f. n. är fallet påverka utformningen av renhållningsorganisationen i den egna kommunen.

Det måste vidare vara en fördel att riksdagen i och med dagens beslut för samman bestämmelserna om renhållning till en lag, renhållningslagen. F. n. är dessa bestämmelser uppdelade på flera författningar. Propositionen tillstyrks i sin helhet av jordbruksutskottet. Vid utskottets betänkande är fogade fyra reservationer. I reservation nr 1 yrkar moderaterna i utskottet på ändringar och tillägg till 4, 7 och 9 §§ och därav följande ändringar i motivtexten. Ett bifall till denna reservation innebär begränsningar i kommunernas möjligheter att fullgöra sitt renhållningsansvar.

Reservation nr 2 innehåller yrkande om att 24 § i lagförslaget skall utgå. I det fall reservationen skulle bli riksdagens beslut har man tagit bort kommunernas möjlighet att vidtaga åtgärder mot dem som bryter mot renhållningsordningen i kommunen. Det är sanktioner som nu gäller och som säkerligen behövs även i fortsättningen.

Reservation nr 3 vill binda upp kommunerna i fråga om möjligheterna att ta ut avgifter i det fall då det varaktigt ej finns avfall att hämta på en fastighet.

Reservation nr 4 har avlämnats av centerpartiets ledamöter i utskottet. Denna reservation grundar sig på motionen 1978/79:2667. Reserverna

ansluter sig dock inte till motionens yrkande om ändringar i propositionens lagförslag. Man går här på utskottsmajoritetens förslag till avslag. Men reservanterna menar att vad som sägs i ifrågavarande motion om möjligheterna att i glesbygd och i jordbruksdrift ta hand om förmultningsbart avfall klart måste uppmärksammas när kommunernas renhållningsordningar arbetas fram.

De i den sistnämnda reservationen framförda anspråken ligger helt i linje med vad som sägs i propositionen och även i utskottsskrivningen. Givetvis bör kommunerna ges en frihet att, med tillbörligt beaktande av allmänna och enskilda intressen, själva utforma renhållningen i kommunerna. Härigenom kan renhållningen bättre anpassas till de olika behoven av bortforslingsservice. Det är mycket angeläget att kommunerna tar till vara denna möjlighet att smidigt anpassa renhållningsorganisationen till den enskildes behov och önskemål inom ramen för vad som från hälso- och miljövårdssynpunkt kan accepteras.

Moderaternas reservationer innebär i stort sett en uppmjukning av innehållet i ramlagen. Detta innebär i sin tur en minskning av kommunernas möjligheter att effektivt bedriva renhållningsverksamhet. Jag anser att vi med förtroende kan överlämna till de beslutande församlingarna i våra kommuner att på grundval av den nya renhållningslagen fortsätta arbetet på ett bättre omhändertagande av avfall och för en bättre återvinning. Det sista måste bli en allt viktigare del av hanteringen av avfall. Införandet av den kommunala renhållningslagstiftningen i början av 1970-talet har inneburit en avsevärd förbättring av renhållningen i kommunerna. Samtidigt innebar införandet av det obligatoriska kommunala renhållningsmonopolet en genomgripande förändring av den ordning som dithills hade rått. Det var kanske naturligt att problem uppstod – i många fall ganska onödiga, kan det tyckas.

År 1975 gjordes ju vissa förändringar i lagstiftningen, som gav kommunerna ökade möjligheter att själva bestämma den närmare omfattningen av renhållningsverksamheten. Man har funnit bättre och bättre former. Den nu framlagda renhållningslagen kommer att ytterligare förbättra möjligheterna att anpassa renhållningen till lokala och individuella behov.

Herr talman! Jag yrkar bifall till jordbruksutskottets hemställan i dess betänkande 1978/79:35 och därmed också avslag på samtliga reservationer.

HÅKAN STRÖMBERG (s):

Herr talman! Det är bra att jordbruksministern i propositionen 1978/79:205 om ändringar i renhållningslagstiftningen så klart markerat sitt avståndstagande till det förslag till ny renhållningslagstiftning som lades fram av den s. k. renhållningskommittén, vilket skulle medföra risk för en ökning av nedskräpningen och en återgång till de förhållanden som rådde, innan vår nuvarande renhållningslag trädde i kraft.

Den kritik som har riktats mot renhållningslagen har i de flesta fall varit obefogad. Det är ju i själva verket så, att den nuvarande renhållningslagstift-

ningen särskilt efter de ändringar som kom till stånd 1975, har fungerat bra i de flesta av landets kommuner.

Lagen har givit kommunerna möjlighet att ordna en rationell sophämtning till förhållandevis låga kostnader. Då kommunerna också har utnyttjat denna möjlighet har vi fått ett renare Sverige.

För oss socialdemokrater har det hela tiden stått klart att det är i det kommunala vardagsarbetet som de konkreta problemen med hämtning av sopor och annat avfall måste lösas. Den nuvarande lagstiftningen har givit dessa möjligheter, samtidigt som den har varit ett stöd för kommunerna när det har gällt att i ett inledningsskede fatta inte alltid så populära beslut.

Men det slutliga avgörandet har varit beroende av det praktiska handlaget och omdömet hos de styrande i våra kommuner. Mot denna bakgrund har det också varit möjligt för socialdemokraterna i utskottet att ansluta sig till det föreliggande förslaget, eftersom det i ännu större utsträckning lägger ansvaret för renhållningen på kommunerna.

Vi hysar stor tillförsikt att man inom den kommunala självstyrelsens ram, lika väl som man har löst andra viktiga samhällsuppgifter, även skall kunna lösa hämtningen av avfall på ett tillfredsställande sätt.

Men det är då också viktigt att vi inte här i riksdagen fattar beslut som i realiteten hindrar kommunerna från att utforma en rationell och från miljösynpunkt nödvändig renhållningsverksamhet. Ett bifall till moderaternas motioner och reservationer skulle medföra ett hinder för kommunerna till ett rationellt handlande.

Den centerreservation som fögats till utskottsbetänkandet kan väl i det närmaste betraktas som ett spel för galleriet, då den konkret inte innebär några sakliga förändringar i förhållande till utskottsmajoritetens skrivning.

Med hänsyn härtill vill jag avstyrka samtliga reservationer och yrka bifall till utskottets hemställan i dess helhet.

KARL LEUCHOVIUS (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall bara bemöta Håkan Strömberg på en enda punkt. Det gäller förslaget från renhållningskommittén. Om detta hade genomförts, skulle det enligt Håkan Strömberg ha blivit ett betydligt besvärligare läge när det gäller renhållningen. Det hade funnits risk för att den inte skulle ha fungerat.

Jag tror inte att det är på det sättet. Även kommitténs förslag innebär att de fastighetsägare som inte skötte sin renhållning skulle kunna åläggas att göra detta. I de kommuner som varit generösa med dispenser och litat på människorna visar det sig att de förväntningar man ställt också infriats. Det finns kommuner som skött detta på ett mycket smidigt sätt och beviljat dispenser. Dessa kommuner tillhör faktiskt de renaste i Skaraborgs län när det gäller sophämtningen. Vi skall inte tro att de människor som begär dispens inte är beredda att också klara uppgiften att hålla rent och snyggt kring sig. De är sedan lång tid tillbaka vana att sköta detta. Med de möjligheter som finns med komposteringar, tillvaratagande och återvinning kan man hålla rent och snyggt även om dispens beviljats.

BERTIL JONASSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall inte polemisera med Håkan Strömberg, men jag vill ta upp en punkt. Han säger att reservationen 4 utgör ett spel för galleriet. Herr Strömberg vet mycket väl att det i utskottet förelåg ett annat förslag till skrivning just på denna punkt, men detta ändrades. Vi från centersidan vill speciellt framhålla nödvändigheten av att avfallet tillvaratas på ett ekologiskt riktigt sätt. Det är för att trycka på detta som vi har skrivit reservationen 4. Med hänsyn till de erfarenheter man har bör detta enligt vår mening starkt poängteras.

HÅKAN STRÖMBERG (s) kort genmäle:

Herr talman! Först till Bertil Jonasson: Centerreservationen innehåller egentligen ingenting i sak som går ifrån utskottets skrivning. Det har varit bra om centern hade kunnat ansluta sig till den skrivning som utskottet gjort, för då hade vi fått en bredare majoritet kring det förslag som nu föreligger till behandling.

Till Karl Leuchovius vill jag säga att det inte råder något tvivel om att det hade blivit betydligt svårare för kommunerna att kunna ordna sophämtningen och avfallshanteringen på ett rationellt sätt, om vi hade antagit renhållningskommitténs förslag. Det skulle ha givit den enskilde vida större möjligheter att begära dispens och därigenom komma ifrån hämtningen och undandra sig den renhållning som är så nödvändig. Jag vill ännu en gång poängtera att renhållningslagen i de allra flesta fall fungerar mycket bra. De kommuner där den inte har fungerat och där man kanske i viss mån behandlat den nuvarande lagen ganska stelbent kan nära nog räknas på ena handens fingrar. Att man där inte lyckats anpassa renhållningen efter den nuvarande lagstiftningen får emellertid inte ligga till grund för att vi skulle omöjliggöra för kommunen att handha renhållningen på ett riktigt sätt.

RUNE TORWALD (c):

Herr talman! I renhållningskommittén var vi i majoriteten helt ense om att det väsentligaste var att renhållningen ordnades på ett ekologiskt riktigt sätt. Att transportera komposterbart avfall till centrala avfallsanläggningar från de fastigheter där man både kan och vill ta hand om detta avfall på ett miljöriktigt sätt är från såväl energi- som miljösynpunkt olämpligt. Dessa dispensansökningar bör därför av resp. hälsovårdsnämnd enbart bedömas från miljöaspekter. En eventuell påverkan på kommunens inkomster för sophämtningen bör däremot självfallet inte ha inflytande på beslutet huruvida dispens skall beviljas eller inte. Och eftersom det är hälsovårdsnämnden som skall svara för dispensprövningen, så borde detta vara självklart. Men både i propositionen och i utskottsmajoritetens skrivning finns det dess värre formuleringar som är oroande i detta avseende och som ger ett intryck av att man skall fästa rätt stort avseende även vid ekonomiska bedömningar när det gäller frågan huruvida dispens skall lämnas eller inte.

Mot denna bakgrund vill jag ställa en fråga till jordbruksministern och till

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

Förslag till renhållningslag, m. m.

utskottsmajoriteten.

Vi tänker oss att vi har en byväg, och längs den ligger det tio fastigheter uppradade. En fastighet har installerat multrum, en fastighet är en jordbruksfastighet med djurhållning. De här bägge fastigheterna begär dispens för sophämtning, dvs. för det komposterbara avfallet och latrinhämtningen. Anser utskottsmajoriteten och anser jordbruksministern att kommunen bör bevilja de här två fastigheterna dispens, även om detta på kort sikt medför att kommunen förlorar litet pengar?

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1 och 2

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 3

TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

H e m s t ä l l a n

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels hemställan i reservationen nr 1 av Hans Wachtmeister m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Karl Leuchovius begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 35 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit hemställan i reservationen nr 1 av Hans Wachtmeister m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Karl Leuchovius begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 251
Nej – 49
Avstår – 1

M o t i v e r i n g e n

Propositioner gavs på godkännande av dels utskottets motivering, dels utskottets motivering med den ändring däri som föreslagits i reservationen nr 4 av Bertil Jonasson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bertil Jonasson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Tisdagen den
5 juni 1979

Förslag till renhållningslag, m. m.

Den som vill att kammaren godkänner jordbruksutskottets motivering i betänkandet nr 35 beträffande mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren godkänt utskottets motivering med den ändring däri som föreslagits i reservationen nr 4 av Bertil Jonasson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bertil Jonasson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 218
Nej - 82
Avstår - 2

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av Hans Wachtmeister m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Karl Leuchovius begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 35 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Hans Wachtmeister m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Karl Leuchovius begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 252
Nej - 49
Avstår - 1

Mom. 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av Hans Wachtmeister m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Karl Leuchovius begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 35 mom. 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av Hans Wachtmeister m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Karl Leuchovius begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 251
Nej - 49
Avstår - 1

Mom. 6-9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 3 Föredrogs

Skatteutskottets betänkande

1978/79:58 med anledning av propositionen 1978/79:185 om ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Schweiz jämte motioner

Utskottets hemställan bifölls.

§ 4 Bostadsbeskattningen

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1978/79:61 med anledning av motioner på bostadsbeskattningens område.

I detta betänkande behandlades motionerna

1978/79:349 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 2 och 3) hemställdes

2. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag snarast skulle föreläggas riksdagen om

a. begränsning av ränteavdrag till räntan på ett skuldbelopp om högst 200 000 kr.,

b. ändring av avdragsreglerna, så att avdrag inte medgavs från inkomsten utan från skatter med viss procentuell andel av beloppet,

c. begränsning av avdragsrätten när det gällde fastighetsägares kostnader för upprustning och ombyggnad av hyresfastighet,

3. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag snarast borde föreläggas riksdagen om höjda intäktsschabloner för annan fastighet än jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde över 200 000 kr.,

1978/79:580 av Ingrid Diesen (m) och Ingegerd Troedsson (m), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde förslag till rättvisare bestämmelser beträffande beskattning av tvåfamiljsfastigheter i enlighet med vad som i motionen anförts,

1978/79:1149 av Göthe Knutson (m) och Per-Erik Nisser (m).

1978/79:1715 av Filip Fridolfsson (m) och Tore Nilsson (m) såvitt nu var i fråga (yrkandet 2),

1978/79:1725 av Oskar Lindkvist (s) och Olle Östrand (s) samt

1978/79:1727 av Sven-Erik Nordin (c) och Martin Olsson (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde utredning om ändrade regler för villabeskattningen.

Utskottet hemställde

A. att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1727 hos regeringen begärde utredning om möjligheterna att genom ändrade regler för villabeskattningen uppnå förbättringar av inkomstredovisningen och underlaget härför,

B. att riksdagen skulle avslå följande motioner, nämligen

1. motionen 1978/79:349, yrkandena 2 och 3.
2. motionen 1978/79:580.
3. motionen 1978/79:1149.
4. motionen 1978/79:1715, yrkandet 2.
5. motionen 1978/79:1725.

Reservationer hade avgivits

1. av Erik Wärnberg, Valter Kristenson, Tage Johansson, Rune Carlstein, Olle Westberg i Hofors, Hagar Normark och Curt Boström (samtliga s) som ansett att utskottet under A bort hemställa
att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1727,

2. av Kurt Söderström (m) och Bo Lundgren (m) som ansett att utskottet under B 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:580 hos regeringen begärde förslag till rättvisare bestämmelser beträffande beskattning av tvåfamiljsfastigheter i enlighet med vad som anförts i motionen.

RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! I betänkandet 1978/79:61 har skatteutskottet behandlat ett antal motioner på bostadsbeskattningsens område. Till utskottsbetänkandet har vi från socialdemokratiskt håll fogat en reservation, och jag skall något behandla utskottets ställningstagande i den del som rör reservationen.

Utskottsmajoriteten har med anledning av motionen 1727 hemställt att regeringen föranstaltar om en utredning angående reglerna för villabeskattningen. Motionärerna har framfört tanken att man skall överge den nuvarande schablonmetoden i villabeskattningen och återgå till den tidigare tillämpade konventionella metoden. Denna innebär bl. a. att utgifterna för underhåll av villafastigheter blir avdragsgilla vid taxeringen. Vinsten med en sådan återgång skulle enligt motionärernas och utskottsmajoritetens uppfattning vara att man fick en bättre kontroll av utbetalda kostnader för inköp av

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

Bostadsbeskattningen

material och utbetalda arbetslöner för underhåll av villafastigheterna. Det erhållna underlaget skulle sedan kunna tjäna som underlag för en förbättrad beskattning och därmed medverka till att de kvittofria transaktioner som nu förekommer kunde bringas till beskattning.

Vi reserverar kan dela uppfattningen att det är angeläget att söka täppa till de skatteläckor som onekligen finns i vårt skattesystem, men vi anser att de vägar som motionärerna anvisat inte är framkomliga. Rätten till avdrag för underhållskostnader förelåg fram till 1953, då riksdagen beslutade att övergå till den nuvarande schablonmetoden i villabeskattningen. De svårigheter som då förelåg i taxeringsarbetet nödvändiggjorde en övergång till en schablonmetod. Svårigheterna vore sannoligen inte mindre i dag, om man skulle gå tillbaka till den gamla metoden, som motionärerna vill.

Bl. a. uppstår svårigheter när det gäller att fastställa hyresvärdet, som skall tas upp som intäkt. Vi har inte någon egentlig hyresmarknad för villor, som kan ligga till grund för en uppskattning av bostadsförmånens värde. Det föreligger därigenom betydande svårigheter att fastställa bostadsförmånens värde för olika typer av villor. Risken för tvister mellan villaägarna och taxeringsmyndigheterna är uppenbar. Det här var ett av skälen till att man övergav metoden 1953. Skattedomstolarna hade tusentals mål angående uppskattningen av bostadsförmånen. Ganska belysande för hur svårt det är att få en riktig uppskattning av bostadsförmånens värde är att utskottet i just det föreliggande betänkandet också behandlar två motioner, i vilka problemet med uppskattningen av bostadsförmånens värde vid inkomsttaxeringen tas upp till behandling. Utskottet hänvisar, som svar på de motionerna, till att om man inte är nöjd så återstår att pröva frågan i den vanliga skatteprocessen. Det kan bli mycket jobb för skattedomstolarna i fortsättningen om man följer motionärernas förslag.

På avdragssidan uppstår svårigheterna när det gäller att skilja mellan avdragsgilla kostnader för underhåll och icke avdragsgilla kostnader för om- och tillbyggnad. Man kan ta exempelvis det fall när en skattskyldig förvärvat en gammal, mer eller mindre förfallen villafastighet och under ett antal år rustar upp denna. Det är från taxeringssynpunkt svårt, för att inte säga omöjligt, att avgöra vad som är underhåll och vad som är icke avdragsgilla om- och tillbyggnadsåtgärder. Sedan är det också fråga om rent kvantitativa problem när det gäller att ge sig i kast med alla de kvitton som skall bifogas deklaraionsblanketterna. När riksdagen 1953 övergav det här systemet, för att det var alltför svårhanterligt från taxeringssynpunkt hade vi i runt tal 700 000 villafastigheter i landet. I dag är det fråga om 1 500 000.

Problemen blir sannoligen inte mindre än de var 1953, och risken är uppenbar att man åstadkommer en situation som inte leder till en förbättrad beskattning. Det kan i stället leda till att tillgängliga taxeringsresurser tas i anspråk i sådan utsträckning att andra angelägna kontrollinsatser får stå tillbaka.

Vi har från socialdemokratiskt håll ansett att motionen 1727 bör avslås och inte leda till någon utredning. Jag ber med det anförda få yrka bifall till reservationen 1 av Erik Wärnberg m. fl.

TOMMY FRANZÉN (vpk):

Herr talman! Den motion som vänsterpartiet kommunisterna väckt beträffande bostadspolitiken har blivit sönderstyckad och behandlad i ett antal olika betänkanden. Skatteutskottets betänkande nr 61 behandlar bara en liten del av de förslagen på bostadspolitikens område. Behandlingen av vänsterpartiet kommunisternas principiella motion angående rätten till avdrag vid inkomsttaxeringen har uppskjutits till hösten. Men utskottet har valt att ta upp en del av samma frågekomplex i det betänkande vi nu behandlar.

Vpk:s bostadspolitik grundas på att hyresgäster, bostadsrättsinnehavare och småhusägare egentligen har samma intresse av att begränsa och stoppa alla vinst- och spekulationsintressen i boendet och att kostnaderna i boendet i dessa olika alternativ skall vara likvärdiga – inte så att det ena alternativet måste kosta mer för att komma upp i samma nivå som det andra, utan så att de direkta boendekostnaderna jämföras på en totalt sett lägre nivå än vad som f. n. råder.

Men det får inte heller innebära att spekulationen i boendet ger förmögenheter för en del grupper, som nu är fallet. En begränsning av ränteavdraget och en omläggning av avdragen på så sätt att de i framtiden sker med samma procentsats direkt från skatten och inte som nu i form av minskning från den beskattningsbara inkomsten är en del i vår bostadspolitik men också en del av vår skattepolitik. Det senare sättet innebär, som alla vet och som alla också borde erkänna, stora orättvisor, eftersom avdragets storlek beror på vilka inkomster man har. Det nuvarande systemet gynnar de redan privilegierade, nämligen dem som ligger i inkomstkikt högt över vad som gäller för det stora flertalet.

Att begränsa rätten till ränteavdrag samtidigt som dessa avdrag görs i form av skattereduceringar kommer att innebära mindre spekulering i boendet. Lägre ränta är ett annat av vpk:s krav när det gäller bostadsupplåningen. Ett genomförande av detta krav, herr talman, kommer att ytterligare minska intresset för spekulationer i boendet och är därmed det bästa sättet att hejda kostnadsökningen och komma till rätta med spekuleringen.

De taxeringar som 1981 sannolikt kommer att höja boendekostnaderna debatteras just nu livligt. Orsaken till de kraftiga höjningarna är bl. a. spekuleringen, som kraftigt höjt försäljningsvärdet på fastigheter i stora och/eller expansiva orter. I vänsterpartiet kommunisternas bostadspolitik ingår bl. a. förslag till åtgärder mot denna kostnadshöjande spekulering. Också begränsningar i de avseenden som jag nämnt är en del av detta bostadspolitiska program.

I betänkandet behandlas vidare en motion av Oskar Lindkvist och Olle Östrand om ökningen av realisationsvinstbeskattningen. Vi har från vpk i andra sammanhang krävt en skärpning av reavinstbeskattningen i dess helhet, givetvis också i de delar som tas upp i denna motion. Därast motionärerna kommer att yrka bifall till densamma vill jag förklara att vi från vänsterpartiet kommunisterna kommer att stödja den, eftersom dess krav är i överensstämmelse med den skattepolitik med en skärpt realisationsvinstbe-

skattning som vi vid flera tidigare tillfällen har föreslagit.

Herr talman! Jag skall inte längre uppta kammarledamöternas tid vid denna sena timme. Jag yrkar bifall till yrkandena 1 och 2 i motionen 349.

BO LUNDGREN (m):

Herr talman! De nuvarande schablonreglerna för beräkning av intäkter i en- och tvåfamiljstvillor missgynnar tvåfamiljstvillor. För dessa beräknas intäkten på hela villans taxeringsvärde, varefter det eventuella avdraget dras av. Den erhållna intäkten fördelas sedan mellan delägarna av tvåfamiljstfastigheten. Genom den progressiva villabeskattningen kan i vissa fall en lägenhet i en tvåfamiljsvilla komma att beskattas hårdare än en likvärdig lägenhet i en enfamiljsvilla. Detta gäller även om, som utskottet har anfört, det regelmässigt kan vara så att tvåfamiljsvillan åsätts ett lägre taxeringsvärde än två enfamiljstvillor som tillsammans har den standard som tvåfamiljsvillan har.

Herr talman! För att åstadkomma rättvisa på det här området bör motionen 1978/79:580 bifallas. Jag yrkar därför bifall till reservationen 2 som är fogad vid skatteutskottets betänkande nr 61 och i övrigt bifall till utskottets hemställan.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr 61 behandlas ett flertal motioner angående bostadsbeskattningen. Vissa motioner berör frågor som redan är föremål för utredningar. Så är förhållandet beträffande skiktgränser och procentsatser för villabeskattningen. Frågan om ränteavdragen kommer sannolikt att behandlas i den av regeringen aviserade utredningen om underskottsavdrag. På två punkter har reservationer avgivits, nämligen i anslutning till motionerna 1727 och 580.

I centermotionen 1727 framställs ett ganska långtgående yrkande om utredning angående villabeskattningen. Förslaget innebär att villaschablonen skulle slopas och att villaägarna beskattas för ett bostadsvärde och samtidigt får göra avdrag för reparationer och omkostnader för fastigheten. Motivet för det framlagda förslaget är att villaägarna därmed får ett direkt intresse av att redovisa inköp av material och utbetalda arbetslöner.

Villaschablonen kom till för att förenkla beskattningen, och det målet har den också nått. Men samtidigt har schablonreglerna medverkat till att kontrollproblemen blivit allt större. Allt större belopp torde gå vid sidan om beskattningen, och detta kan inte tolereras.

Motionärernas krav är att man skall pröva möjligheterna att återgå till ett system där det blir ett personligt intresse för villaägaren att ta kvitto på utförda arbetsuppdrag.

Utskottet är medvetet om de problem som kan uppstå genom den omläggning som motionärerna föreslår. Merarbetet för taxerings- och beskattningsmyndigheter kan bli betydande och även vissa kontrollsvårigheter kan uppstå. Utskottet har dock ansett att problemen med nuvarande villabeskattning är så stora att motionärernas förslag bör utredas. När

reservanterna säger nej till utredningskraven, så är detta något förvånande för mig. Reservanterna instämmer i uppfattningen att inkomstredovisningen bör förbättras. Men något förslag om hur detta mål skall nås ges inte.

Utskottet är således helt överens om de problem som finns. Vill man verkligen motverka den skatteflykt som onekligen förekommer, så kan man inte blunda för vad som sker på detta område. Utskottsmajoriteten har därför ansett att det i motionen 1727 framlagda förslaget bör bifallas och en utredning komma till stånd.

I motionen 580 tas upp en fråga som tidigare har behandlats av riksdagen, nämligen att schablonreglerna för villabeskattningen missgynnar tvåfamiljsfastigheter. Vad är en tvåfamiljsfastighet? Definitionen är inte helt klar. Vi vet att det ganska ofta sker att en dylik fastighet förändras till en enfamiljsbostad. Att så sker gör det naturligtvis litet besvärligare. Enligt min uppfattning har detta bidragit till att man hittills valt andra vägar för att komma till rätta med berörda problem. Det är som Bo Lundgren sade, att taxeringsvärdet på en tvåfamiljsbostad i regel är lägre än på två enfamiljsbostäder. Den utredning som utskottet begärt i anslutning till motionen 1727 berör även denna fråga och kan medverka till att den av motionärerna aktualiserade frågan får en ur deras synpunkt mer tillfredsställande lösning.

Så några ord till Rune Carlstein som närmast upprepade den argumentering som har framförts i utskottsbetänkandet. Vad jag saknade i hans anförande var synpunkter på hur man skall komma till rätta med skatteflykten. Inte med ett enda ord berörde han den frågan. Vi är medvetna om att det förslag som tas upp i motionen ingalunda är enkelt att genomföra. Även om det skulle genomföras kan det uppstå problem. Men förslaget är ändå ett led i att försöka komma till rätta med de förhållanden som nu råder. Jag skulle gärna se att också reservanterna tog fram någonting som kunde medverka i den riktningen. I sak tycks vi ju vara överens.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! Det är knappast ett isolerat problem för villabeskattningen att det förekommer att inkomster undanhålls från beskattning. Det torde förekomma på en rad områden, inte minst inom den fria företagsamheten. Man löser inte dessa problem genom att enbart inrikta sig på villabeskattningen.

Nu skulle jag vilja säga till herr Josefson att det är knappast genom att medge ökade avdragsmöjligheter som vi kommer till rätta med skatteflykten. För att få en rättvisare beskattning borde vi snarare försöka minska antalet avdrag. Att gå de vägar som motionärerna och utskottsmajoriteten här anvisar, nämligen att öka antalet avdrag, leder alltid till ökade skatteorättvisor.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Herr Carlstein säger att det är inget isolerat problem, men det förbättrar ju inte saken. Jag trodde att vi var överens om att man på alla områden skall försöka komma till rätta med skatteflykten.

Här är ett område som har tagits upp, och vi har velat att man skall pröva ett system. Så vitt jag kan förstå, kan inte herr Carlstein säga annat än att man med det förfarande vi förordar skulle motverka det kvittolösa samhället.

När herr Carlstein säger att vi inte skall öka antalet avdrag, är det väl att förenkla problemet något. Här är det ju frågan om ett sätt att redovisa bostadsförmånen, och jag tror inte att vi skall ta med det i avdragssystemet. Avsikten var ju att bostadsförmånens värde ur beskattningssynpunkt skulle bli detsamma, men ur kontrollsynpunkt skulle det blir ett bättre system.

RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! Det är väl ändå så, Stig Josefson, att vad motionärerna föreslår är att villaägarna skall få göra avdrag för underhålls- och reparationskostnader, och dessa kostnader skall de kunna verifiera. Jag har försökt tala om att vi lämnade det systemet en gång i tiden därför att taxeringsmyndigheterna inte klarade av att granska alla dessa fall. Det uppstod en rad skattemål, dels där man försökte yrka större avdrag än vad taxeringsmyndigheterna kunde medge, dels där man hade problem med bostadsförmånens uppskattning.

Jag har också försökt klara ut att när vi övergav det systemet fanns det 700 000 villor i landet. I dag finns det 1,5 miljoner villaägare, som alltså skall verifiera de kostnader som de haft för underhåll och reparationer. Däremot får de inga avdrag för ombyggnadskostnader och förbättringskostnader – dessa är inte avdragsgilla.

Taxeringsmyndigheterna skulle alltså sitta och granska det här, och då säger jag att det leder fram till att vi får en taxeringsordning och ett arbete med den som gör att en rad andra angelägna kontrollåtgärder i stället kommer att bli åsidosatta.

Vi får en sämre beskattning än vi har i dag genom de ökade avdragsmöjligheterna. Vi tror alltså över huvud taget inte på att den här regeln är framkomlig när det gäller att åstadkomma en rättvisare beskattning. Det blir i stället en orättvisare beskattning genom det system som här har föreslagits.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Den av oss föreslagna utredningen får ju visa hur systemet skall utformas. Om det blir rättvisare eller orättvisare får vi väl avvakta med att bedöma till dess utredningen har gjorts.

Jag konstaterar att herr Carlstein fortfarande inte har anfört någonting i positiv riktning när det gäller att komma fram till en lösning av de problem som vi är överens om finns.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. A

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Erik Wårnberg m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Sedan Rune Carlstein begårt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 61 mom. A röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Erik Wårnberg m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rune Carlstein begårde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 160
Nej - 141

Mom. B 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 349 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad.

Mom. B 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av Kurt Söderström och Bo Lundgren, och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begårt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 61 mom. B 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Kurt Söderström och Bo Lundgren.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begårde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 251
Nej - 48

Mom. B 3-B 5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 5 Föredrogs

Jordbruksutskottets betänkande

1978/79:39 om anvisande av ytterligare medel till statens naturvårdsverk för budgetåret 1979/80

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6 *Tillfällig stimulans av skogsavverkningarna, m. m.*

Föredrogs

jordbruksutskottets betänkande 1978/79:38 med anledning av propositionen 1978/79:199 om tillfällig stimulans av skogsavverkningarna, m. m. jämte motioner samt

skatteutskottets betänkande 1978/79:53 med anledning av propositionen 1978/79:199 om tillfällig stimulans av skogsavverkningarna, m. m. såvitt avser lag om särskilt avdrag för vissa skogsuttag och lag om tillfällig skogsavgift jämte motioner.

TALMANNEN:

Jordbruksutskottets betänkande nr 38 och skatteutskottets betänkande nr 53 debatteras i ett sammanhang och yrkanden beträffande båda dessa betänkanden får framställas under den gemensamma överläggningen.

Jordbruksutskottets betänkande nr 38

I propositionen 1978/79:199 hade regeringen (jordbruksdepartementet) bl. a. föreslagit riksdagen att

dels godkänna de i propositionen föreslagna grunderna för tillfälligt bidrag till gallring,

dels till Tillfälligt bidrag till gallring för budgetåret 1979/80 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

I propositionen hade föreslagits, såvitt avsåg den del som hänvisats till jordbruksutskottet, att de enskilda skogsägarna skulle få möjlighet att erhålla ett bidrag till gallring av skog. Bidraget, som omfattade gallringar under år 1979, hade föreslagits utgå så att det genomsnittligt motsvarade 400 kr. per hektar.

I detta sammanhang hade behandlats de med anledning av propositionen väckta motionerna

1978/79:2642 av Bertil Jonasson m. fl. (c), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 4 och 5) hemställdes att riksdagen beslutade 4. att det i propositionen föreslagna gallringsbidraget skulle utgå med 1 200 kr. i inre stödområdet samt med 800 kr. i övriga landet, samt 5. att avverkningsbidrag fick utgå under 1979 med 600 kr. per ha till avverkningstrakter i skogliga stödområdets inre zon med ett virkesförråd lägre än 80 m³ sk per ha,

1978/79:2643 av Eric Krönmark m. fl. (m), vari såvitt nu var i fråga (yrkandet 2) hemställtts att riksdagen beslutade att avslå förslaget om tillfälligt bidrag till gallring, och

1978/79:2645 av Svante Lundkvist m. fl. (s), vari hemställtts att riksdagen skulle 1. såvitt nu var i fråga besluta avslå regeringens proposition 1978/79:199, 2. besluta som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för att stabilisera en konkurrenskraftig prisnivå på skogsråvaran, 3. besluta om en tillfällig stimulans av skogsavverkningarna i enlighet med vad som i motionen anförts, 4. besluta som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ev. ytterligare åtgärder för att trygga virkesförsörjningen.

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle

1. med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1978/79:2642, yrkandena 4 och 5, och 1978/79:2643, yrkandet 2, ävensom med avslag på motionen 1978/79:2645, yrkandet 1 i denna del och yrkandet 3,

a. godkänna de av utskottet föreslagna grunderna för tillfälligt bidrag till gallring,

b. till Tillfälligt bidrag till gallring för budgetåret 1979/80 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 150 000 000 kr.,

2. beträffande utredning om långsiktiga virkesavtal, m. m. lämna motionen 1978/79:2645, yrkandet 2, utan åtgärd,

3. beträffande behovet av eventuellt ytterligare åtgärder för att trygga virkesförsörjningen lämna motionen 1978/79:2645, yrkandet 4, utan åtgärd.

Enligt utskottets förslag skulle tillfälligt bidrag till gallring utgå med högst 800 kr. per gallrad hektar inom det nuvarande inre skogliga stödområdet och med högst 600 kr. per gallrad hektar i övriga delar av landet.

Följande två reservationer hade avgivits av Svante Lundkvist, Maj Britt Theorin, Grethe Lundblad, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Wivi-Anne Radesjö (samtliga s):

1. beträffande bidrag till röjning och gallring, vari reservanterna ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen skulle med avslag på regeringens förslag i förevarande del samt motionerna 1978/79:2642, yrkandena 4 och 5, 1978/79:2643, yrkandet 2, ävensom med bifall till motionen 1978/79:2645, yrkandet 1 i denna del och yrkandet 3,

a. godkänna de av reservanterna förordade grunderna för bidrag till röjning och gallring,

b. till Bidrag till röjning och gallring för budgetåret 1979/80 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 120 000 000 kr.,

Tisdagen den
5 juni 1979

*Tillfällig stimulans
av skogsavverk-
ningarna, m. m.*

2. beträffande utredning om långsiktiga virkesavtal, m. m., vari reservan-
terna ansett att utskottet under 2 bort hemställa
att riksdagen skulle som sin mening ge regeringen till känna vad
reservanterna anfört med anledning av motionen 1978/79:2645, yrkandet
2.

Skatteutskottets betänkande nr 53

I propositionen 1978/79:199 hade regeringen bl. a. föreslagit att riksdagen
skulle anta vid propositionen följande förslag till

1. lag om särskilt avdrag för vissa skogsuttag,
2. lag om tillfällig skogsavgift.

Enligt propositionen äventyrade f. n. bristen på virkesråvara sysselsätt-
ningen inom skogsnäringen, samtidigt som tillgängliga uppgifter visade att
avverkningarna på skogsfastigheter, som ägdes av fysiska personer, dödsbon
och familjestiftelser (enskild skogsägare), väsentligt understeg skogens
tillväxt. Mot denna bakgrund lades i propositionen fram förslag om åtgärder
för att stimulera dessa skogsägare att tillfälligt öka sina avverkningar.
Förslaget innebar för det första att enskilda skogsägare kunde få ett särskilt
avdrag vid 1980 och 1981 års taxeringar. Avdraget uppgick enligt förslaget till
5 % av ersättningen för avverkningsrätter och till 3 % av ersättningen för
leveransvirke resp. saluvärdet av uttagna skogsprodukter. Vid beräkningen
av avdraget fick hänsyn tas endast till skogsintäkter som var hänförliga till
kalenderåret 1979.

Propositionen innehöll också förslag om att enskilda skogsägare skulle
betala en särskild engångsavgift (tillfällig skogsavgift) för att finansiera
skattebortfallet på grund av avdraget. Den tillfälliga skogsavgiften skulle
enligt förslaget motsvara 5 promille av skogsbruksvärdet och skulle påföras
vid 1981 års taxering eller – i undantagsfall – vid 1982 års taxering. Avgiften
skulle inte vara avdragsgill vid inkomsttaxeringen. För en genomsnittsfäs-
tighet med ett skogsbruksvärde av 45 000 kr. blev den tillfälliga avgiften 225
kr.

I detta sammanhang hade behandlats de med anledning av propositionen
väckta motionerna

1978/79:2642 av Bertil Jonasson m. fl. (c), vari såvitt nu var i fråga
(yrkandena 1–3) hemställts att riksdagen beslutade

1. att avslå regeringens förslag om ett särskilt avdrag vid beskattningen för
vissa skogsuttag,

2. att avslå regeringens förslag om en tillfällig skogsavgift,

3. att särskilt avdrag fick åtnjutas vid beskattningen vid avverkning av
insektsangripen skog med 10 % av ersättningen för avverkningsrätter och
med 6 % av ersättningen för leveransvirke respektive saluvärdet av uttagna
skogsprodukter i enlighet med vad som hade anförts i motionen,

(yrkandena 1 och 3) hemställts att riksdagen beslutade

1. att avslå förslaget till lag om tillfällig skogsavgift,

3. att 2 § i den föreslagna lagen om särskilt avdrag för vissa skogsuttag skulle få av motionärerna föreslagen lydelse, innebärande att stimulansavdraget skulle byggas ut till 8 % av ersättningar för avverkningsrätter och 6 % av ersättningar för leveransvirke m. m..

1978/79:2645 av Svante Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkandet 1) hemställts att riksdagen beslutade avslå propositionen, och

1978/79:2646 av Hans Wachtmeister (m).

Utskottet hemställde

1. beträffande tillfälligt avdrag vid beskattningen i avverkningsstimulerande syfte att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79:2642, yrkandet 1, och 1978/79:2645, yrkandet 1 i denna del, skulle avslå propositionen 1978/79:199 i denna del och motionen 1978/79:2643, yrkandet 3,

2. beträffande särskilt avdrag för insektsangripen skog att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2642, yrkandet 3,

3. beträffande en tillfällig skogsavgift att riksdagen skulle

a. bifälla propositionen i denna del med de ändringar utskottet förordat samt avslå motionerna 1978/79:2642, yrkandet 2, och 1978/79:2643, yrkandet 1, samt motionerna 1978/79:2645, yrkandet 1 i denna del, och 1978/79:2646, sistnämnda motioner i den del de inte kunde anses tillgodosedda,

b. till följd härav anta det vid propositionen fogade förslaget till lag om tillfällig skogsavgift med de ändringar att 1, 2 och 4 §§ skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse, innebärande att tillfällig skogsavgift skulle utgå med sju promille av det taxerade skogsbruksvärdet och vara avdragsgill vid beskattningen.

Reservationer hade avgivits

1. av andre vice talmannen Tage Magnusson (m) och Bo Lundgren (m) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2643, yrkandet 3, och med avslag på motionen 1978/79:2642, yrkandet 1, och på motionen 1978/79:2645, yrkandet 1 i denna del, skulle anta det vid propositionen 1978/79:199 fogade förslaget till lag om särskilt avdrag för vissa skogsuttag med den ändring att 2 § skulle erhålla av reservanternas föreslagen lydelse,

2. av Erik Wärnberg, Valter Kristenson, Tage Johansson, Rune Carlstein, Olle Westberg i Hofors, Hagar Normark och Curt Boström (samtliga s) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motionerna 1978/79:2642, yrkandet 2, och 1978/79:2643, yrkandet 1, samt motionerna 1978/79:2645, yrkandet 1 i denna del, och 1978/79:2646,

*Tillfällig stimulans
av skogsavverk-
ningarna, m. m.*

sistnämnda motioner i den del de inte kunde anses tillgodosedda, skulle anta det vid propositionen fogade förslaget till lag om tillfällig skogsavgift.

SVANTE LUNDKVIST (s):

Herr talman! I debatten om skogspolitiken för tio dagar sedan hade jag tillfälle att understryka den betydelsefulla roll skogsnäringen spelar för sysselsättning och regionalpolitik och för landets ekonomi totalt sett.

Vi känner alla till den baksmälla som drabbade skogsindustrin efter högkonjunkturåren i mitten på 1970-talet. Senare denna vecka skall riksdagen ta ställning till regeringens förslag om betydande ekonomiska insatser från statens sida för att rädda de konkurshotade skogsägarföretagen.

Utän att i det här sammanhanget ge mig närmare in på diskussionen om hur dessa åtgärder utformats vill jag ändå påstå att regeringen i sina förslag visat mycket stor generositet mot skogsägarna i denna räddningsaktion. Regeringen kräver att samhällets övriga medborgare skall ställa upp solidariskt för att rädda skogsägarintressen inom industrin.

Den uppåtgående konjunkturen för skogsindustrin skapar nu en välkommen möjlighet till återhämtning och konsolidering av skogsindustrins ställning. Goda förutsättningar borde finnas att trygga sysselsättningen i såväl skogsbruk som skogsindustri. I detta läge har regeringen nödgats gå till riksdagen med en proposition, i vilken man inledningsvis slår fast: "Bristen på virkesråvara äventyrar f. n. sysselsättningen inom skogsnäringen." Enligt propositionen visar tillgängliga uppgifter att "avverkningarna på skogsfastigheter, som ägs av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser (enskilda skogsägare), väsentligt understiger skogens tillväxt."

Jordbruksministern redovisar att bristen på virke får flera allvarliga konsekvenser. Han säger i propositionen:

"Om produktionen även under högkonjunkturen hålls tillbaka uppkommer för det första risk för onödiga friställningar i både det egentliga skogsbruket och skogsindustrin. Knappheten på råvara medför vidare bortfall av stora exportinkomster och risk för förluster av marknadsandelar. Virkesbristen kan slutligen – genom att efterfrågan är större än utbudet – leda till höjda virkespriser och därmed allvarligt påverka skogsindustrins internationella konkurrenskraft på något längre sikt. Detta kan i sin tur leda till ytterligare marknadsförluster och försvagad sysselsättning. Jag vill understryka att de påtalade tendenserna redan märks."

Jordbruksministern tillfogar att de senaste åren har enskilda skogsägare avverkat endast drygt hälften av skogens tillväxt och att det totala virkesutbudet torde kunna öka med 20 %, om hela tillväxten i privatskogsbruket avverkades.

En redovisning lämnas också för de virkeskampanjer som pågår, men jordbruksministern anser det inte troligt att dessa kampanjer ger tillräckligt stor effekt på utbudet under 1979 för att industrins virkesförsörjning skall vara tryggad.

I det förslag regeringen sent omsider lagt fram för att stimulera till ytterligare avverkning föreslås en kombination av skatteavdrag och bidrag till

gallring. Finansiering av kostnaderna skall enligt förslaget ske via en tillfällig skogsavgift. Vad gäller bidraget bör detta enligt jordbruksministern aldrig få överstiga 500 kr. per hektar.

I det förslag den borgerliga utskottsmajoriteten förelägger riksdagen har man både ökat bidragen till skogsägarna och minskat deras medverkan i finansieringen. Det högsta bidrag som enligt jordbruksministern borde få förekomma har höjts från 500 till 800 kr. per hektar. Den kostnad för de generösare bidragen som inte täcks av den tillfälliga skogsvårdsavgiften får skattebetalarna stå för, genom att 30 milj. kr. tas ut direkt över budgeten. När det gäller att visa generositet mot ägarintressen tycks de borgerliga partierna anse att resurserna i statskassan är outtömliga.

Vi socialdemokrater har i upprepade motioner uttalat vår oro och föreslagit åtgärder beträffande den virkesbrist som nu hotar sysselsättningen. Det handlingsprogram som vi krävt för skogsnäringen, men som de borgerliga regeringarna inte kunnat eller haft vilja att åstadkomma, måste enligt vår mening också innehålla åtgärder från regeringens sida för att få till stånd mera långsiktiga virkesavtal. Vi måste finna former för att uppnå en nödvändig kontinuitet i avverkningen till virkespriser som både gör det möjligt för vår skogsindustri att bibehålla sin internationella konkurrenskraft och ger de anställda och skogsägarna en skäligen inkomst för arbete och insatt kapital.

Dessa frågor kommer inte, med den råvarubrist vi har framför oss, att kunna lösas utan en planerad hushållning för näringen i samverkan mellan samhället, skogsägarna, skogsindustriföretagen och de anställda – en planerad hushållning för vilken samhället måste vara berett att ta ledningen och ansvaret. Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen nr 2, där vi begär en utredning om långsiktiga virkesavtal.

När det gäller det omedelbara behovet av åtgärder för att klara den akuta virkesbristen delar vi socialdemokrater jordbruksministerns oro för de allvarliga konsekvenser som blir följden av att vi inte får fram virke i tillräcklig mängd. Vi har i reservationen nr 1 redovisat hur vi menar att stimulansåtgärderna borde utformas. Vi har knutit vårt bidrag till volym i stället för till areal. Vi vill veta vad vi får för pengarna. Vi har differentierat bidraget mer för att ta skäligen hänsyn till de olika produktionsförutsättningarna och ge bidragsformen likartad stimulansseffekt i de olika skogsområdena. Vi har ansett det skäligen att den skogsägare som har avverkningsmogen skog också skall förbinda sig att i rimlig omfattning avverka denna. Beträffande finansieringen, som socialdemokraternas företrädare i skatteutskottet Curt Boström kommer att beröra, vill jag bara konstatera att vi täcker hela kostnaden med avgiftsmedel.

Jag yrkar bifall till reservation nr 1 vid jordbruksutskottets betänkande, men jag måste, herr talman, medge att det inte känns riktigt meningsfullt att diskutera de olika stimulansalternativen när man samtidigt vet att dessa åtgärder genom regeringens saktfärdighet kommer för sent för att få avsedd effekt.

Jag konstaterade detta redan när vi diskuterade skogspolitiken. Jag ställde då frågan till jordbruksministern: Vad kommer regeringen att göra för att

klara sysselsättningen i den orimliga situation som kan uppstå under eftersommaren med en skogsnäring som mitt i brinnande högkonjunktur kommer att kasta ut anställda i arbetslöshet på grund av att många skogsägare inte avverkar i nödvändig omfattning? På vilket sätt kommer regeringen att avkräva dessa skogsägare samma samhällssolidaritet som regeringen vill att skattebetalarna skall visa skogsägarintressena i industrin?

Jordbruksministern har nu haft en dryg vecka på sig att fundera ut ett bättre svar på den frågan än han sist kunde prestera. Jag och alla som delar jordbruksministerns oro för de allvarliga konsekvenser han skildrat i sin proposition väntar med spänning på svaret. Svaret är regeringens: det vore oförsvarligt om regeringen skulle låta alla de svåra konsekvenser inträffa för sysselsättning, samhällsekonomi och den svenska skogsindustrins ställning på marknaden som regeringen varnar för i den proposition vi nu diskuterar.

ANDERS DAHLGREN (c):

Herr talman! Men hänvisning till den motivering som utskottet anfört i sitt betänkande yrkar jag bifall till jordbruksutskottets hemställan.

CURT BOSTRÖM (s):

Herr talman! Skatteutskottet har haft att behandla propositionens förslag om särskilt avdrag för vissa skogsuttag och lag om tillfällig skogsavgift.

Socialdemokrater, centerpartister och folkpartister har avstyrkt förslagen om särskilt avdrag, och vi socialdemokrater har i reservation nr 2 liksom propositionen föreslagit att de speciella skogsåtgärderna skall finansieras med en tillfällig skogsvårdsavgift på 5 ‰.

Jag ber att få yrka bifall till den reservationen.

TAGE SUNDKVIST (c):

Herr talman! Skatteutskottet har, som herr Boström alldeles nyss påpekade, haft att behandla finansieringen av de här stimulansåtgärderna.

Vi har för all del också haft en stimulansfråga, nämligen frågan om ett skatteavdrag som skulle fungera som en stimulans för ökad avverkning. Beträffande den frågan har majoriteten, precis som herr Boström konstaterade, beslutat att avstyrka framställningen i propositionen och även vissa motioner.

När det sedan gäller finansieringen har propositionen föreslagit 5 ‰ som en engångsavgift för att finansiera det hela. Den avgiften skulle inte vara avdragsgill, men däremot skulle de bidrag man får vara beskattningsbara. Det tycker vi är en felaktig princip att ge sig in på. När bidragen är beskattningsbara bör också avgifterna vara avdragsgilla, anser vi. Därför föreslår utskottsmajoriteten att uttagsprocenten skall vara 7 ‰ och att avdragsrätt skall föreligga för avgiften.

Jag yrkar bifall till vad skatteutskottet hemställt.

BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det råder ingen motsättning i fråga om utgångspunkten för de olika förslag till stimulans av skogsavverkningar som har lagts fram. Vi har en situation som motiverar åtgärder från staten, åtgärder som kanske borde ha satts in tidigare. Vi menar inom moderata samlingspartiet att de stimulans-åtgärder som skall vidtas bör för det första ge åsyftad effekt, för det andra vara enkla att tillämpa och för det tredje inte leda till byråkratiskt krångel. Vi förordade därför i en motion att skogsavverkning skulle stimuleras genom avdrag vid beskattningen av skogsinkomster som härrörde från innevarande beskattningsår 1979, att det avdraget skulle göras något större än vad som hade föreslagits i propositionen och att man inte skulle gå på det gallringsbidrag som föreslås i propositionen. Slutligen menade vi att man inte borde införa den tillfälliga icke avdragsgilla skogsavgift som också förordats i propositionen och som snarast kan ses som en ny fastighetsskatt.

Efter diskussioner i såväl jordbruksutskottet som skatteutskottet har man kommit fram till en lösning som innebär en avdragsgill tillfällig skogsavgift på 7°/_o. Det är från vår synpunkt ett bättre förslag än den tillfälliga skogsavgiften på 5°/_o som inte var avdragsgill. Vi har därför ställt oss bakom förslaget och skapat majoritet för det.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservationen I vid skatteutskottets betänkande nr 53.

Överläggningen var härmed slutad.

Jordbruksutskottets betänkande nr 38

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr I av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Svante Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 38 mom. I röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr I av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Svante Lundkvist begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 158

Nej – 140

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservatio-

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

---

*Tillfällig stimulans
av skogsavverk-
ningarna, m. m.*

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

Tillfällig stimulans av skogsavverk- ningarna, m. m.

nen nr 2 av Svante Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Svante Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarerna bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 38 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarerna bifallit reservationen nr 2 av Svante Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarernas ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Svante Lundkvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 158
Nej – 139

Mom. 3

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande nr 53

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av andre vice talmannen Tage Magnusson och Bo Lundgren, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarerna bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 53 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarerna bifallit reservationen nr 1 av andre vice talmannen Tage Magnusson och Bo Lundgren.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarernas ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 247
Nej – 50

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservatio-

nen nr 2 av Erik Wärnberg m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Curt Boström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 167

Tisdagen den
5 juni 1979

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 53 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

*Tillfällig stimulans
av skogsavverk-
ningarna, m. m.*

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Erik Wärnberg.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Curt Boström begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 159

Nej – 139

§ 7 Talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle näringsutskottets betänkande nr 60, skatteutskottets betänkande nr 44, jordbruksutskottets betänkande nr 34 samt näringsutskottets betänkanden nr 62 och 55 i nu angiven ordning uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden.

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 23.50.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert